

Двадесетосма пленарна сједница
Хаг
Низоземска
17. јули 2003.

ПРАВИЛНИК О ПОСТУПКУ И ДОКАЗИМА

(усвојен 11. фебруара 1994.)
(измијењен и допуњен 5. маја 1994.)
(измијењен и допуњен 4. октобра 1994.)
(прерађен 30. јануара 1995.)
(измијењен и допуњен 3. маја 1995.)
(измијењен и допуњен 15. јуна 1995.)
(измијењен и допуњен 6. октобра 1995.)
(измијењен и допуњен 18. јануара 1996.)
(измијењен и допуњен 23. априла 1996.)
(измијењен и допуњен 25. јуна и 5. јула 1996.)
(измијењен и допуњен 3. децембра 1996.)
(измијењен и допуњен 25. јула 1997.)
(прерађен 20. октобра и 12. новембра 1997.)
(измијењен и допуњен 9. и 10. јула 1998.)
(измијењен и допуњен 4. децембра 1998.)
(измијењен и допуњен 25. фебруара 1999.)
(измијењен и допуњен 2. јула 1999.)
(измијењен и допуњен 17. новембра 1999.)
(измијењен и допуњен 14. јула 2000.)
(измијењен и допуњен 13. децембра 2000.)
(измијењен и допуњен 12. априла 2001.)
(измијењен и допуњен 12. јула 2001.)
(измијењен и допуњен 13. децембра 2001.)
(садржи и ИТ/32/Рев.22/Цорр.1)
(измијењен и допуњен 23. априла 2002.)
(измијењен и допуњен 11. и 12. јула 2002.)
(измијењен и допуњен 10. октобра 2002.)
(измијењен и допуњен 12. децембра 2002.)
(измијењен и допуњен 21. јула 2003.)
(измијењен и допуњен 17. јула 2003.)

Први дио ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Правило 1 Ступање на снагу

Овај Правилник о поступку и доказима, усвојен у складу са чланом 15 Статута Међународног суда, ступа на снагу 14. марта 1994.

Правило 2 Дефиниције

(A) Осим ако контекст не одређује другачије, ови термини се у Правилнику користе у сљедећем значењу:

Правилник: Правилник о поступку и доказима који је на снази;
Статут: Статут Међународног суда, усвојен резолуцијом 827 Савјета безбједности од 25. маја 1993.;
Међународни суд: Међународни суд за кривично гоњење особа одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на подручју бивше Југославије од 1991., основан резолуцијом 827 Савјета безбједности од 25. маја 1993.

* * *

Држава: (i) држава која јесте или није чланица Уједињених нација;
(ii) ентитет признат уставом Босне и Херцеговине, то јест Федерација Босне и Херцеговине и Република Српска; или
(iii) самопроглашени ентитет који *де фацто* врши функције власти, без обзира на то је ли признат као држава или није;
Хапшење: чин привођења осумњиченог или оптуженог, на основу налога за хапшење или у складу са чланом 40;
Истрага: све активности које тужилац подузима у складу са Статутом и Правилником у циљу прикупљања информација и доказа, како прије, тако и након потврде оптужнице;
Колегиј: тијело састављено од предсједника и потпредсједника Међународног суда, те предсједавајућих судија претресних вијећа;
Одбрана: оптужени, и/или правни заступник оптуженог;
Оптужени: особа против које су потврђене једна или више тачака оптужнице, у складу с правилом 47;
Осумњичени: особа о којој тужилац посједује поуздане информације које указују на могућност да је та особа починила злочин у надлежности Међународног суда;
Предсједник: предсједник Међународног суда;
Прописи: одредбе које формулише тужилац у складу са ставом 37(A) у сврху управљања функцијама Тужилаштва;
Стране: тужилац и одбрана;
Судија *ад литем*: судија именован у складу са чланом 13 *тер* Статута;
Стални судија: судија изабран или именован у складу са чланом 13 *бис* Статута;
Трансакција: низ дјела или пропуста, без обзира на то одвијају

- ли се као један догађај или као низ догађаја, на једном или више мјеста, а који су дио опште замисли, стратегије или плана;
- Тужилац: тужилац именован у складу са чланом 16 Статута;
- Жртва: особа над којом је по наводима почињен злочин у надлежности Међународног суда.

(Б) У Правилнику мушки род обухвата женски, а једнина обухвата множину, и обратно.

Правило 3 Језици

(А) Службени језици Међународног суда су енглески и француски.

(Б) Оптужени има право да се служи властитим језиком.

(Ц) Сва лица која приступају пред Међународни суд, осим браниоца, а која у довољној мјери не владају ниједним од два службена језика, могу се служити властитим језиком.

(Д) Бранилац оптуженог може да поднесе молбу предсједавајућем судији Вијећа да му се допусти употреба језика који није ниједан од два службена језика, нити језик оптуженог. Ако се таквој молби удовољи, Међународни суд сноси трошкове усменог и писменог превода у висини коју утврди предсједник, узимајући у обзир права одбране и интересе правде.

(Е) Секретар ће подузети све што је потребно да се осигура усмени и писмени превод на службене језике и с њих.

(Ф) У случају:

(i) да се од једне од страна тражи да предузме неки корак у неком одређеном року након што је друга страна поднијела или уручила неки документ;

(ii) да је, у складу с Правилником, тај документ поднесен на језику који није службени језик Међународног суда,

тај рок ће се рачунати тек од оног тренутка кад је страна која треба да подузме тај корак примила од секретара превод документа на један од службених језика Међународног суда.

Правило 4 Одржавање сједница ван сједишта Међународног суда

Претресно вијеће може обављати своје дужности и ван сједишта Међународног суда, ако то предсједник одобри у интересу правде.

Правило 5 Непоштовање Правилника

(А) Када једна од страна, чим се за то укаже прилика, уложи приговор заснован на непоштовању Правилника или прописа, претресно вијеће ће усвојити приговор ако утврди да је наводно непоштовање доказано и да је проузроковало значајну штету тој страни.

(Б) Када се такав приговор не уложи чим се за то укаже прилика него касније, претресно вијеће може по властитој процјени усвојити приговор ако утврди да је наводно непоштовање доказано и да је проузроковало значајну штету страни која улаже приговор.

(Ц) Претресно вијеће ће у складу са овим правилом изрећи онај правни лијек који сматра примјереним да би се осигурало поштивање темељних начела праведности.

Правило 6 Измјене и допуне Правилника

(А) Приједлоге за измјене и допуне Правилника могу дати судије, тужилац или секретар, а усвајају се ако их прихвати барем десет сталних судија на пленарној сједници Међународног суда на коју су позване све судије, којима се уз позив прилаже и обавијест о приједлогу.

(Б) Измјене и допуне Правилника могу се усвојити и на други начин, ако их једногласно одобре сталне судије.

(Ц) Приједлози за измјене и допуне Правилника могу се иначе поднијети у складу с упутствима за рад које доноси предсједник.

(Д) Измјене и допуне ступају на снагу седам дана након издавања службеног документа Суда који садржи те измјене и допуне, али се неће примјенити на начин који би угрозио права оптуженог или осуђеног или особе ослобођене оптужбе у било којем предмету који је у току.

Правило 7 Мјеродавност текстова

Енглеска и француска верзија Правилника су једнако мјеродавне. У случају непоклапања, превладаће верзија која је више у духу Статута и Правилника.

Други дио ПРИМАТ МЕЂУНАРОДНОГ СУДА

Правило 7 бис Непоштовање обавеза

(А) Поред случајева на које се примјењују правило 11, правило 13, правило 59 или правило 61, ако су се претресно вијеће или стални судија увјерили да нека

држава није испоштовала своју обавезу из члана 29 Статута која се односи на било који поступак који се води пред тим претресним вијећем или судијом, тада то претресно вијеће или судија могу информисати председника, који ће о томе обавијестити Савјет безбједности.

(Б) Ако тужилац докаже председнику да нека држава није испоштовала своју обавезу из члана 29 Статута у вези са захтјевом тужиоца на основу правила 8, правила 39 или правила 40, председник ће о томе обавијестити Савјет безбједности.

Правило 8 **Захтјев за достављање информација**

Уколико тужилац сматра да је кривично дјело у надлежности Међународног суда било или јесте предмет истраге или кривичног поступка пред судом било које државе, он може од те државе затражити да му прослиједи све релевантне информације у вези с тим, а држава му те информације мора смјеста доставити, у складу са чланом 29 Статута.

Правило 9 **Захтјев тужиоца за уступање надлежности**

Уколико код такве истраге или кривичног поступка који је покренут пред судом неке државе тужилац сматра:

- (i) да је дјело које је предмет истраге или кривичног поступка оквалификовано као обично кривично дјело;
- (ii) да не постоји непристраност или независност, или да је сврха истраге или поступка да се оптужени заштити од међународне кривичне одговорности, или да се кривични поступак не води довољно ревносно;
- (iii) да је меритум предмета уско повезан с важним чињеничним или правним питањима која могу имати импликације по истраге или кривичне поступке пред Међународним судом, или се на неки други начин на њих односи,

тужилац може да предложи претресном вијећу које одреди председник да се упути службени захтјев да тај суд уступи надлежност Међународном суду.

Правило 10 **Службени захтјев за уступање надлежности**

(А) Ако претресно вијеће које разматра приједлог за уступање надлежности сматра да је, на основу било којег од разлога наведених у правилу 9, уступање потребно, оно тада може издати службени захтјев држави да суд те државе уступи надлежност Међународном суду.

(Б) Захтјев за уступање надлежности укључује и захтјев да се резултати истраге, те један примјерак судског списка и пресуде, ако је већ изречена, прослиједи Међународном суду.

(Ц) Ако једно претресно вијеће затражи уступање надлежности Међународном суду свако даљње суђење ће се водити пред неким другим претресним вијећем.

Правило 11 Непоштовање захтјева за уступање надлежности

Ако у року од шездесет дана од дана када је секретар доставио захтјев за уступање надлежности држави у чијој је надлежности покренут истражни или кривични поступак та држава не достави одговор који ће увјерити претресно вијеће да је држава подузела или подузима одговарајуће кораке како би испунила захтјев, претресно вијеће може затражити од предсједника да о томе обавијести Савјет безбједности.

Правило 11 бис Препуштање оптужнице другом суду

(А) Ако је оптужница потврђена, без обзира на то да ли је оптужени под надзором Међународног суда, предсједник може именовати претресно вијеће које ће предмет прослиједити властима државе:

(i) на територији које је кривично дјело почињено; или

(ii) у којој је оптужени ухапшен.

како би дотичне власти предмет одмах прослиједиле надлежном судишту ради вођења поступка.

(Б) Претресно вијеће препуштање може наложити *проприо моту* или на захтјев тужиоца, након што је претходно тужиоцу, а по потреби и оптуженом, дао прилику да се изјасне.

(Ц) При доношењу одлуке о препуштању предмета како је предвиђено ставом (А), Претресно вијеће ће, у складу са Изјавом предсједавајућег Савјета безбједности С/ПРСТ/202/21, имати у виду тежину кривичних дјела која се терете и ниво одговорности положаја оптуженог.

(Д) По издавању налога према овом правилу:

(i) оптужени се, ако је под надзором Међународног суда, предаје властима дотичне државе;

(ii) Вијеће може наложити да заштитне мјере за поједине свједоке или жртве остају на снази;

(iii) тужилац је дужан да властима дотичне државе достави све информације о предмету које цијени примјеренима, а посебно попутни материјал уз оптужницу;

(iv) тужилац може упутити проматраче да у име Тужилаштва прате поступак пред националним судом.

(Е) Претресно вијеће може издати налог за хапшење оптуженог, у којем ће навести у коју државу оптуженог треба спровести ради суђења.

(Ф) У било којем тренутку након издавања налога из овог правила, а прије него што национални суд осуди или ослободи оптуженог, претресно вијеће може, на молбу тужиоца, а након што је властима дотичне државе дало прилику да се изјасне, поништити налог и службено затражити уступање надлежности у складу с правилом 10.

(Г) Уколико претресно вијеће поништи налог издат према овом правилу, претресно вијеће може службено затражити од дотичне државе да оптуженог пребаци у сједиште Међународног суда, а држава ће томе удовољити без непотребног одлагања, у складу са чланом 29 Статута. Претресно вијеће или судија могу издати и налог за хапшење оптуженог.

Правило 12 **Одлуке државних судова**

У складу са чланом 10(2) Статута, одлуке судова било које државе нису обавезујуће за Међународни суд.

Правило 13 **Нон бис ин идем**

Када предсједник добије поуздане информације које упућују на то да је пред судом неке државе против неке особе покренут кривични поступак за злочин за који јој је већ суђено пред Међународним судом, претресно вијеће, примјењујући *мутатис мутандис* поступак предвиђен правилом 10, издаје налог с образложењем којим од тог суда тражи да трајно обустави поступак. Ако тај суд то не учини, предсједник може о томе обавијестити Савјет безбједности.

Трећи дио **ОРГАНИЗАЦИЈА МЕЂУНАРОДНОГ СУДА**

Прво поглавље: Судије

Правило 14 **Свечана изјава**

(А) Прије ступања на дужност, сваки судија даје сљедећу свечану изјаву:

“Свечано изјављујем да ћу часно, вјерно, непристрано и савјесно вршити своје дужности и користити своја овлаштења као судија

Међународног суда за кривично гоњење особа одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на подручју бивше Југославије од 1991”.

(Б) Ову изјаву потписује судија у присуству генералног секретара Уједињених нација или његовог представника, а она се чува у архиву Међународног суда.

(Ц) Судија који наставља с радом без прекида након што му истекне претходни мандат не даје нову изјаву.

Правило 15 Изузеће судија

(А) Судија који има лични интерес у предмету или који с тим предметом има или је имао икакве везе која би могла утицати на његову непристраност не смије да учествује у суђењу или жалбеном поступку у том предмету. Он ће се у таквом случају повући, а предсједник ће именовати другог судију који ће га замијенити у поступку.

(Б) Свака од страна може затражити од предсједавајућег судије претресног вијећа да се судија тог вијећа изузме и повуче из првостепеног или жалбеног поступка из горе наведених разлога. Предсједавајући судија ће саслушати мишљење судије чије се изузеће тражи, те ће, ако је то потребно, одлуку о томе донијети Колегиј. Ако Колегиј прихвати захтјев, предсједник именује другог судију умјесто судије који је изузет.

(Ц) Судија Претресног вијећа који прегледа оптужницу против оптуженог у складу са чланом 19 Статута и правилима 47 или 61 није изузет из састава претресног вијећа које суди том оптуженом. Тај судија такође није изузет из састава Жалбеног вијећа ни трочланог жалбеног вијећа именованог на основу правила 65(Д) или 72(Е) да расправља о евентуалним жалбама у том предмету.

(Д) (i) Ниједан судија не може да одлучује ни о једној жалби, нити да буде у саставу трочланог жалбеног вијећа именованог у складу с правилом 65(Д) или 72(Е) у предмету у којем је био у саставу претресног вијећа.

(ii) Ниједан судија не може да одлучује о захтјеву државе за преиспитивање у складу с правилом 108 *бис* о ствари у којој је тај судија био у саставу претресног вијећа чија одлука се преиспитује.

Правило 15 бис Одсуство судије

(А) Ако

(i) због болести или других хитних личних разлога, или због разлога службеног посла за Суд, судија није у могућности да настави да учествује у већ започетом суђењу током раздобља које ће вјероватно бити кратко, а

(ii) преостале судије вијећа су увјерене да је у интересу правде да се тако поступи,

преостале судије тог вијећа могу наложити да се суђење у предмету настави у одсуству тог судије током раздобља од највише пет радних дана.

(Б) Ако

(i) због болести или других хитних личних разлога, или због разлога службеног посла за Суд, судија није у могућности да настави да учествује у већ започетом суђењу током раздобља које ће вјероватно бити кратко, а

(ii) преостале судије тог вијећа нису увјерене да је у интересу правде да се суђење у предмету настави у одсуству тог судије, онда

(а) преостале судије тог вијећа могу ипак обављати оне ствари за које су увјерене да је у интересу правде да се обаве, без обзира на одсуство тог судије, и

(б) предсједавајући судија може одгодити наставак суђења.

(Ц) Ако судија због смрти, болести, одласка с Међународног суда или зато што није поново изабран више не може да учествује у већ започетом суђењу током раздобља које ће вјероватно бити дуже од краткотрајног, предсједавајући судија ће о томе обавијестити предсједника који може именовати другог судију за тај предмет, те наложити или понављање претреса или наставак суђења тамо гдје је прекинуто. Међутим, након што су одржане уводне ријечи предвиђене правилом 84, или након што је почело извођење доказа предвиђено правилом 85, наставак поступка може се наложити само уз пристанак оптуженог, осим у случају из става (Д).

(Д) Ако у околностима описаним у задњој реченици става (Ц) оптужени ускрати пристанак, преостали судије могу ипак одлучити да наставе поступак пред претресним вијећем са судијом који ће замијенити одсутног судију, ако, узевши у обзир све околности, једногласно оцијене да би то било у интересу правде. На ту одлуку било која од страна може изјавити жалбу директно пуном саставу Жалбеног вијећа. Ако се жалба не изјави или Жалбено вијеће потврди одлуку претресног вијећа, предсједник у постојећи састав вијећа именује судију који може постати чланом вијећа тек након што потврди да се упознао са списом поступка. Према одредбама овог става може се извести само једна замјена.

(Е) Жалбе предвиђене ставом (Д) подносе се у року од седам дана од дана кад је заведена побијана одлука. У случају да се одлука изриче усмено, рок почиње тећи од дана изрицања усмене одлуке, осим:

(i) ако страна која оспорава одлуку није била присутна или заступана кад је одлука изречена, у којем случају ће рок почети

тећи од дана кад страна која је оспорава буде обавијештена о усменој одлуци; или

(ii) ако је претресно вијеће најавило да ће услиједити писмена одлука, у којем случају рок почиње тећи од дана кад је заведена писмена одлука.

(Ф) У случају болести или непопуњеног мјеста или у другим сличним околностима, предсједник може, уколико је увјерен да је у интересу правде да се то учини, овластити вијеће да води рутинске послове, као што је објављивање одлука, у одсуству једног или више чланова вијећа.

Правило 16 Оставка

Судија који одлучи да поднесе оставку доставља је у писменом облику предсједнику, који је просљеђује генералном секретару Уједињених нација.

Правило 17 Примат судија

(А) Све судије су равноправне у извршавању својих правосудних функција, без обзира на то када су изабрани или именовани, старосну доб или рок службе.

(Б) Предсједавајуће судије претресних вијећа имају примат, и то по годинама старости, иза предсједника и потпредсједника.

(Ц) Сталне судије које су изабране или именоване у различито вријеме имају примат по датуму свог избора или именовања; судије које су изабране или именоване истог дана имају примат по годинама старости.

(Д) У случају реизбора, узима се у обзир укупан рок службе у својству судије Међународног суда.

(Е) Судије *ад литем* имају примат након сталних судија, а према датуму свог именовања. Судије *ад литем* именоване истог дана имају примат по годинама старости.

Друго поглавље: Дужности предсједника

Правило 18 Избор предсједника

(А) Предсједник се бира на рок од двије године, или на онај краћи рок који се подудара с трајањем његовог судијског мандата. Поново може бити изабран само још једном.

(Б) Ако предсједник престане да буде члан Међународног суда или поднесе оставку прије истека свог мандата, судије ће између себе изабрати особу која ће га наслиједити до истека мандата.

(Ц) Предсједник се бира већином гласова сталних судија који сачињавају Суд. Ако ниједан од судија не добије већину гласова, у другом кругу се бира између двојице судија који су у првом кругу добили највећи број гласова. У случају истог броја гласова у другом кругу, изабраним се проглашава судија који има примат у складу са правилом 17.

Правило 19 **Дужности предсједника**

(А) Предсједник предсједава свим пленарним сједницама Суда. Предсједник координира рад Судских вијећа и надзире рад Секретаријата, те врши све друге функције које су му повјерене Статутом и Правилником.

(Б) Предсједник може с времена на вријеме, посавјетовавши се претходно с Колегијем, секретаром и тужиоцем, издавати упутства за рад која су у складу са Статутом и Правилником, а у којима се разрађују детаљни аспекти вођења поступака пред Међународним судом.

Правило 20 **Потпредсједник**

(А) Потпредсједник се бира на рок од двије године, или на онај краћи рок који се подудара с његовим мандатом сталног судије. Потпредсједник може поново бити изабран само још једном.

(Б) Потпредсједник може бити члан претресног или Жалбеног вијећа.

(Ц) Ставови (Б) и (Ц) правила 18 примјењују се *мутатис мутандис* и на потпредсједника.

Правило 21 **Дужности потпредсједника**

Осим у случају предвиђеном правилом 22(Б), потпредсједник обавља дужности предсједника у случају његовог одсуства или немогућности обављања дужности.

Правило 22 **Замјене**

(А) Ако ни предсједник ни потпредсједник не остану на дужности или нису у могућности да обављају дужности предсједника, њих преузима старији стални судија одређен према правилу 17(Ц).

(Б) Ако предсједник није у могућности да обавља дужност предсједавајућег судије Жалбеног вијећа, то вијеће изабире једног од својих чланова за предсједавајућег судију.

(Ц) Предсједник и потпредсједник, ако су и даље сталне судије, настављају обављати своје дужности по истеку својих мандата све док се не одрже избори за предсједника и потпредсједника.

Треће поглавље: Унутрашње функционисање Међународног суда

Правило 23 Колегиј

(А) Колегиј се састоји од предсједника, потпредсједника и предсједавајућих судија претресних вијећа.

(Б) Предсједник се савјетује с другим члановима Колегија о свим битним питањима која се тичу функционисања Међународног суда.

(Ц) Предсједник се може савјетовати са судијама *ад литем* о питањима о којима ће расправљати Колегиј и може позвати представника судија *ад литем* да присуствује састанцима Колегија.

(Д) Сваки судија може скренути пажњу било ког члана Колегија на питања која по његовом мишљењу треба да се размотре на Колегију или поднесу на пленарној сједници Међународног суда.

(Е) Ако неки члан Колегија није у могућности да обавља било коју од функција Колегија, њу ће преузети старији судија одређен према правилу 17.

Правило 23 бис Координационо вијеће

(А) Координационо вијеће састоји се од предсједника, тужиоца и секретара.

(Б) Да би се остварио задатак Суда дефинисан Статутом, Координационо вијеће, имајући у виду одговорности и независност сваког од својих чланова, осигурава координацију активности тих трију органа Међународног суда.

(Ц) Координационо вијеће састаје се једном мјесечно на иницијативу предсједника. Члан Вијећа може у било којем тренутку затражити одржавање додатних састанака. Састанцима предсједава предсједник.

(Д) Потпредсједник, замјеник тужиоца и замјеник секретара могу *ex officio* представљати предсједника, тужиоца и секретара.

Правило 23 тер Руководни одбор

(А) Руководни одбор састоји се од предсједника, потпредсједника, једног судије којег судије бирају на пленарној сједници на мандат од једне године који се може обновити, те секретара, замјеника секретара и шефа општих послова.

(Б) Руководни одбор помаже предсједнику у обављању његових функција дефинисаних правилима 19 и 33, а посебно у вези са свим активностима Секретаријата које се тичу административне и правосудне подршке вијећима и судијама. У ту сврху, Руководни одбор координира припрему и provedбу буџета Међународног суда, изузев буџетских ставки које су специфичне за активности Тужилаштва.

(Ц) Руководни одбор састаје се два пута мјесечно на иницијативу предсједника. Два члана могу у било којем тренутку затражити одржавање додатних састанака. Састанцима предсједава предсједник.

(Д) У обављању својих функција Руководни одбор се може послужити услугама једног или више савјетника или стручњака.

Правило 24 **Пленарне сједнице Међународног суда**

Имајући у виду ограничења права гласања судија *ад литем* наведена у члану 13 *quater* Статута, судије на пленарним сједницама:

- (i) бирају предсједника и потпредсједника;
- (ii) усвајају, мијењају и допуњавају Правилник;
- (iii) усвајају годишњи извјештај предвиђен чланом 34 Статута;
- (iv) одлучују о питањима која се односе на унутрашње функционисање вијећа и Међународног суда;
- (v) утврђују или надзиру услове притвора;
- (vi) врше сваку другу функцију предвиђену Статутом или Правилником.

Правило 25 **Датуми пленарних сједница**

(А) Датуми пленарних сједница Међународног суда за сљедећу календарску годину обично се утврђују у јулу сваке године.

(Б) Предсједник сазива друге пленарне сједнице на захтјев најмање девет сталних судија, а може их сазвати и кад год то захтијева вршење његових дужности у складу са Статутом или Правилником.

Правило 26 **Кворум и гласање**

(А) Десет сталних судија творе кворум за сваку пленарну сједницу Међународног суда.

(Б) Уз изузетке предвиђене правилима 6(А) и (Б), те правилом 18(Ц), одлуке на пленарним сједницама Међународног суда доносе се већином гласова присутних судија. У случају једнаког броја гласова, предсједник или судија који врши дужност предсједника има одлучујући глас.

Четврто поглавље: Вијећа

Правило 27 Ротација

(А) Сталне судије се редовито ротирају између претресних вијећа и Жалбеног вијећа. При ротацији ће се узети у обзир ефикасно рјешавање предмета.

(Б) Судије ће заузети своје мјесто у новом вијећу чим предсједник то буде сматрао за сходно, имајући у виду рјешавање предмета код којих је суђење већ у току.

(Ц) Предсједник може у сваком тренутку привремено распоредити члана претресног или Жалбеног вијећа у неко друго вијеће.

Правило 28 Судије за преглед оптужнице и дежурне судије

(А) Након што од тужиоца прими оптужницу коју треба прегледати, секретар ће се посавјетовати с предсједником који ће за преглед оптужнице одредити једног од сталних судија из претресних вијећа.

(Б) Предсједник у консултацији са судијама прави распоред којим се један од сталних судија одређује за дежурног судију на период од седам дана. Дежурни судија је на располагању у свако вријеме, укључујући и вријеме ван редовног радног времена Секретаријата, како би рјешавао захтјеве предвиђене ставовима (Ц) и (Д), али може одбити да рјешава било који захтјев ван редовног радног времена Секретаријата ако се није увјерио у његову хитност. Распоред дежурних судија објављује секретар.

(Ц) Сви поднесци у предмету који још није додијељен неком од вијећа, осим прегледа оптужница, достављају се дежурном судији. У случајевима заједничких оптужница, поднесци који се односе само на оптуженог који није под надзором Међународног суда, осим захтјева за измјену или повлачење дијела оптужнице у складу са правилом 50 или правилом 51, достављају се дежурном судији без обзира на то што је тај предмет већ додијељен неком претресном вијећу у односу на неке или све суоптужене тог оптуженог. Приликом рјешавања захтјева из овог правила дежурни судија поступа на основу правила 54.

(Д) Кад је предмет већ додијељен претресном вијећу:

(i) ако је поднесак достављен ван редовног радног времена Секретаријата, поднесак ће рјешавати дежурни судија ако се увјерио у његову хитност;

(ii) ако је поднесак достављен унутар редовног радног времена Секретаријата, а Претресно вијеће није доступно, поднесак ће рјешавати дежурни судија ако се увјерио у његову хитност или да је због других разлога примјерено тако поступити у одсуству Претресног вијећа.

У том случају Секретаријат мора копију захтјева и свих налога и одлука које је дежурни судија издао у вези с тим захтјевом уручити вијећу којем је предмет додијељен.

(Е) За вријеме судског распуста, без обзира на то којег је вијећа члан, поред поднесака поднесених у складу са ставом (Д) овог правила, дежурни судија може:

(i) доносити одлуке о привременом притварању у складу с правилом 40 *бис*,

(ii) водити прво ступање оптуженог пред суд у складу с правилом 62.

Секретаријат ће копију свих налога и одлука које је с тим у вези издао дежурни судија уручити вијећу којем је предмет додијељен.

(Ф) Одредбе овог правила примјењују се *мутатис мутандис* на поднеске упућене Жалбеном вијећу.

Правило 29 Доношење одлука

Вијећа доносе одлуке иза затворених врата, а њихово вијећање остаје тајно.

Пето поглавље: Секретаријат

Правило 30 Именовање секретара

Предсједник ће затражити мишљење сталних судија о кандидатима за мјесто секретара прије него што се посавјетује с генералним секретаром Уједињених нација у складу са чланом 17(3) Статута.

Правило 31 Именовање замјеника секретара и особља Секретаријата

Након савјетовања с Колегијем, секретар препоручује генералном секретару Уједињених нација кандидата за замјеника секретара и остало особље Секретаријата.

Правило 32 Свечана изјава

(А) Прије преузимања дужности, секретар даје сљедећу изјаву пред председником:

“Свечано изјављујем да ћу повјерене ми дужности секретара Међународног суда за кривично гоњење особа одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права на подручју бивше Југославије од 1991. извршавати одано, повјерљиво и савјесно, те да ћу се у потпуности придржавати свих одредби Статута и Правилника о поступку и доказима Међународног суда.”

(Б) Прије преузимања дужности, замјеник секретара даје сличну изјаву пред председником.

(Ц) Сваки члан особља Секретаријата даје сличну изјаву пред секретаром.

Правило 33 Дужности секретара

(А) Секретар помаже у раду вијећа, пленарних сједница Међународног суда, судија и тужиоца. Он је одговоран за администрацију и пружање услуга Суду, и служи као његов комуникацијски канал, при чему је у надлежности председника.

(Б) Приликом обављања својих дужности секретар се може усмено и писмено обратити председнику или вијећима о сваком питању које произлази из контекста конкретног предмета, а које утиче или може утицати на обављање његових дужности, укључујући спровођење судских одлука, уз достављање обавијести странама када је то потребно.

(Ц) Секретар о својим активностима редовно извјештава судије на пленарним сједницама и тужиоца.

Правило 33 бис Функције замјеника секретара

(А) Замјеник секретара обавља функције секретара кад је овај одсутан или није у могућности да обавља свој посао или кад га секретар за то овласти.

(Б) Замјеник секретара, посавјетовавши се с председником, посебно:

(i) води и управља Одјелом за правну подршку вијећима, а посебно, у сарадњи с административним службама Секретаријата, замјеник секретара надгледа додјелу одговарајућих ресурса вијећима како би она могла остварити своје задатке;

(ii) подuzима све одговарајуће мјере да би се извршиле одлуке вијећа и судаца, а посебно кривичне санкције и казне;

(iii) доноси препоруке у вези са задацима Секретаријата који утичу на правосудну дјелатност Међународног суда.

Правило 34 Служба за жртве и свједоке

(А) У надлежности секретара оснива се Служба за жртве и свједоке чије квалификовано особље:

(i) предлаже заштитне мјере за жртве и свједоке у складу са чланом 22 Статута;

(ii) пружа тим особама стручне савјете и подршку, нарочито у случајевима силовања и сексуалног деликта.

(Б) При избору особља, дужна пажња ће се посветити запошљавању квалификованих жена.

Правило 35 Записник

Осим у случајевима гдје се води комплетан записник у складу с правилом 81, секретар или особље Секретаријата које он одреди води записник с пленарних сједница Суда и са засједања вијећа, осим приликом вијећања иза затворених врата.

Правило 36 Књига евиденције

Секретар води књигу евиденције у коју се уносе све појединости сваког предмета пред Судом, уколико не постоји упутство за рад, издато у складу с правилом 19, или неки други налог судије или вијећа да се неки документ или информација не смију објавити. Књига евиденције је доступна јавности.

Шесто поглавље: Тужилац

Правило 37 Дужности тужиоца

(А) Тужилац обавља све дужности предвиђене Статутом и то у складу с Правилником и прописима које је сам донио, а који су у складу са Статутом и Правилником. О свакој наводној недосљедности у прописима извјештава се Колегиј, чије мишљење тужилац мора поштовати.

(Б) Припадници особља Тужилаштва које тужилац овласти, као и свака особа која дјелује по његовим упутствима, могу извршавати његова овлаштења и дужности.

Правило 38 Замјеник тужиоца

(А) Тужилац препоручује генералном секретару Уједињених нација кандидата за мјесто замјеника тужиоца.

(Б) Замјеник тужиоца врши дужности тужиоца ако је овај одсутан или спријечен да дјелује, или ако тужилац изда изричита упутства у том смислу.

Четврти дио ИСТРАГЕ И ПРАВА ОСУМЊИЧЕНИХ

Прво поглавље: Истраге

Правило 39 Вођење истраге

При вођењу истрага, тужилац може да:

- (i) позива и испитује осумњичене, жртве и свједоке, те биљежи њихове изјаве, прикупља доказни материјал и врши увиђаје;
- (ii) предузима друге радње које могу да буду потребне за окончање истраге, припрему и вођење кривичног поступка, укључујући и предузимање посебних мјера за заштиту потенцијалних свједока и особа које пружају информације;
- (iii) затражи, у ту сврху, помоћ од релевантних државних органа власти и међународних тијела, укључујући и Међународну организацију криминалистичке полиције (ИНТЕРПОЛ); и
- (iv) затражи од претресног вијећа или судије да изда све потребне налоге.

Правило 40 Привремене мјере

У хитним случајевима, тужилац може од било које државе затражити да:

- (i) привремено ухапси осумњиченог или оптуженог;
- (ii) заплијени материјалне доказе;
- (iii) предузме све потребне мјере да би се спријечио бијег осумњиченог или оптуженог, повреда или застрашивање жртве или свједока, или уништење доказа.

Држава од које је то затражено мора то смјеста извршити, у складу са чланом 29 Статута.

Правило 40 бис Довођење и привремени притвор осумњиченог

(А) При вођењу истраге, тужилац може доставити секретару захтјев за довођење и привремено притварање осумњиченог у просторије притворске јединице Међународног суда, како би судија, одређен према правилу 28, издао одговарајући налог. У захтјеву се наводе основе за његово подношење, те привремене оптужбе и сажетак материјала на који се тужилац ослања, осим ако тужилац жели само да испита осумњиченог.

(Б) Судија ће наложити довођење и привремено притварање осумњиченог ако су испуњени следећи услови:

(i) тужилац је затражио од државе да привремено ухапси осумњиченог, у складу са правилом 40, или су га државне власти већ притвориле;

(ii) саслушавши тужиоца, судија сматра да постоје поуздани и конзистентни материјали који указују на могућност да је осумњичени починио кривично дјело из надлежности Међународног суда;

(iii) судија сматра да је привремени притвор неопходна мјера да би се спријечио бијег осумњиченог, повреда или застрашивање жртве или свједока или уништење доказа, или је из других разлога неопходан за провођење истраге.

(Ц) Налог за довођење и привремени притвор осумњиченог мора да носи потпис судије и печат Међународног суда. У налогу се наводи основа захтјева који је поднио тужилац у складу са ставом (А), укључујући и привремене оптужбе, те на основу чега судија издаје налог, у смислу става (Б). У налогу се такође одређује почетни временски рок за привремени притвор осумњиченог, а у прилогу се достављају права осумњиченог, наведена у овом правилу и у правилима 42 и 43.

(Д) Привремени притвор осумњиченог одређује се у трајању од највише тридесет дана од дана довођења осумњиченог до сједишта Међународног суда. По истеку тог периода, на захтјев тужиоца и уколико то захтијева истрага, судија који је издао налог или други стални судија истог Претресног вијећа може одлучити, саслушавши *интер партес* тужиоца и осумњиченог уз којег је његов бранилац, да продужи притвор за највише тридесет дана. По истеку тог продужетка, а на захтјев тужиоца, судија који је издао налог или други стални судија истог Претресног вијећа може одлучити, саслушавши *интер партес* тужиоца и осумњиченог уз којег је његов бранилац, да продужи притвор за даљњи период од највише тридесет дана, ако то захтијевају посебне околности. Укупно трајање притвора ни у ком случају не смије бити дуже од деведесет дана, по истеку којих се, ако оптужница није потврђена нити је

потписан налог за хапшење, осумњичени пушта на слободу, односно предаје властима државе од које је затражен.

(Е) Одредбе правила 55(Б) до 59**бис** примјењују се *мутатис мутандис* и на извршење налога за довођење и налога за привремени притвор који се односе на осумњичене.

(Ф) Након довођења у сједиште Међународног суда, осумњичени у присуству свог браниоца без одлагања приступа пред судију који је издао налог, или другог сталног судију истог претресног вијећа, који ће осигурати поштовање права осумњиченог.

(Г) За вријеме притвора, тужилац и осумњичени или његов бранилац могу претресном вијећу чији је судија који је издао налог члан подносити све поднеске који се односе на исправност привременог притвора или на пуштање осумњиченог на слободу.

(Х) Правила која се односе на притвор оптуженог примјењују се *мутатис мутандис* и на привремени притвор особа у складу с овим правилом, с тим да и даље вриједи став (Д).

Правило 41 Чување информација

Уколико одредбама правила 81 није другачије предвиђено, тужилац је одговоран за чување, похрањивање и осигурање информација и физичких материјала прибављених у току истрага до њиховог формалног уврштења у доказе.

Правило 42 Права осумњиченог за вријеме истраге

(А) Осумњичени којег тужилац буде испитивао има сљедећа права, о којима тужилац мора да га обавијести прије испитивања на језику који осумњичени говори и разумије:

(i) право на браниоца по властитом избору или на бесплатну правну помоћ која ће му бити додијељена ако нема материјалних средстава да је сам плати;

(ii) право на бесплатну помоћ преводиоца ако не разумије нити говори језик на којем се врши испитивање;

(iii) право да не даје никакве изјаве, и право да буде упозорен да ће свака изјава коју буде дао бити забиљежена и да може бити кориштена као доказ.

(Б) Испитивање осумњиченог се не води без присуства браниоца, осим ако се осумњичени није добровољно одрекао свог права на браниоца. Ако се осумњичени одрекао тог права, а касније ипак изрази жељу да има браниоца,

испитивање се одмах прекида и наставља се тек када осумњичени ангажује браниоца или му се он додијели.

Правило 43 Снимање испитивања осумњиченог

Кад год тужилац испитује осумњиченог, то се испитивање снима на аудио или видео траку, у складу са сљедећом процедуром:

- (i) осумњичени ће на језику који говори и разумије бити обавијештен да се испитивање снима на аудио или видео траку;
- (ii) у случају прекида у испитивању, та чињеница, као и вријеме кад је до прекида дошло, забиљежит ће се прије прекида снимања на аудио или видео траку, а забиљежит ће се и вријеме када је испитивање настављено;
- (iii) по завршетку испитивања, осумњиченом ће се дати прилика да појасни све што је рекао и да дода шта год жели да дода, и забиљежиће се вријеме кад је испитивање завршено;
- (iv) копија снимљене траке, или, ако је кориштено више уређаја за снимање, једна од оригиналних снимљених трака доставит ће се осумњиченом;
- (v) након што је, ако је то потребно, направљена једна копија траке, оригинална снимљена трака или једна од оригиналних трака биће запечаћена у присуству осумњиченог, уз потпис тужиоца и осумњиченог; и
- (vi) ако осумњичени постане оптужени, израдиће се транскрипт траке.

Друго поглавље: Браниоци

Правило 44 Именовање, квалификације и дужности браниоца

(А) Бранилац кога ангажује осумњичени или оптужени доставиће што је могуће прије своју пуномоћ секретару. Осим у случајевима гдје је вијеће донијело одлуку по правилу 46 или 77, сматраће се да је бранилац квалификован да заступа осумњиченог или оптуженог ако се секретар увјерио да он има дозволу за адвокатску праксу у некој држави или да је професор права на универзитету, говори један од два радна језика Суда и члан је удружења адвоката који дјелују пред Међународним судом признатог од стране секретара Суда.

(Б) На захтјев осумњиченог или оптуженог и кад је то у интересу правде, секретар може прихватити браниоца који не говори нити један од два радна језика Суда, али говори матерњи језик осумњиченог или оптуженог. Секретар

може одредити услове које сматра примјереним. Осумњичени или оптужени може се на одлуку секретара жалити предсједнику.

(Ц) У вршењу својих дужности, браниоци су дужни да поштују одговарајуће одредбе Статута, Правилника, Правилника о притвору и свих других правила или прописа које је донио Међународни суд, Споразума са земљом-домаћином, Професионалног кодекса бранилаца, те правила и етику своје професије, као и релевантне одредбе Упутства о додјељивању браниоца које доноси секретар, а одобравају стални судије.

(Д) Као помоћ предсједнику и секретару у свим питањима везаним за браниоце оснива се Савјетодавни одбор. Чланови одбора бирају се међу представницима стручних удружења и браниоцима који поступају пред Међународним судом. Они морају имати признато професионално правно искуство. У саставу Савјетодавног одбора морају бити заступљени различити правни системи. Структуру и дјелокруг Савјетодавног одбора одређује секретар Упутством.

Правило 45 Додјељивање браниоца

(А) Кад год то захтијевају интереси правде, осумњиченима и оптуженима који немају средстава да плате браниоца, бранилац ће се додијелити. Додјела се обавља у складу са поступком установљеним у Упутству које доноси секретар а одобравају сталне судије.

(Б) Секретар води попис адвоката који су, осим што испуњавају услове наведене у правилу 44, показали да имају одговарајуће искуство у кривичном и/или међународном праву те су изразили спремност да их Суд додијели било којој особи притвореној по овлаштењу Суда која нема средстава да плати правног заступника.

(Ц) У одређеним околностима, на захтјев особе која нема средстава да плати браниоца, секретар може додијелити браниоца чије се име не налази на попису али који иначе задовољава услове из правила 44.

(Д) Ако захтјев буде одбијен, осумњичени или оптужени може поднијети нови захтјев секретару.

(Е) Секретар у договору са сталним судијама утврђује критерије за плаћање услуга додијељеног браниоца.

(Ф) Особи којој је додијељен бранилац, а за коју се накнадно утврди да јој не недостају средства да плати браниоца, вијеће може издати налог за поврат трошкова браниоца.

(Г) Осумњичени или оптужени који одлучи да се свм брани о томе одмах писмено обавјештава секретара.

Правило 45 бис Притворене особе

Правила 44 и 45 примјењују се на сваку особу притворену по овлаштењу Међународног суда.

Правило 46 Недолично понашање браниоца

(А) (i) Вијеће може, након упозорења, одбити да дв ријеч браниоцу ако је по мишљењу вијећа његово понашање недолично, увредљиво или на други начин омета уредно одвијање поступка.

(ii) Вијеће такође може одлучити да бранилац више не испуњава услове за заступање осумњиченог или оптуженог пред Међународним судом у складу са правилом 44 и 45.

(Б) Судија или вијеће такође могу, уз одобрење предсједника, о недоличном понашању браниоца обавијестити стручно удружење надлежно за професионално понашање адвоката у држави у којој је овлаштен да врши праксу, или, ако се ради о професору који се иначе не бави адвокатском праксом, обавијестити управно тијело универзитета на којем ради.

(Ц) Поред санкција предвиђених правилом 46, вијеће може браниоцу изрећи санкције у случају када бранилац достави поднесак, укључујући прелиминарни поднесак, који је по мишљењу тог вијећа поднесен обијесно или представља злоупотребу поступка. Те санкције могу укључивати неплаћање, у цијелости или дјелимично, накнаде за тај поднесак и/или с њим скопчаних трошкова.

(Д) Секретар, под надзором предсједника, објављује Професионални кодекс бранилаца и надгледа његову примјену.

Пети дио ПРЕТПРЕТРЕСНИ ПОСТУПАК

Прво поглавље: Оптужнице

Правило 47 Подизање оптужнице од стране тужиоца

(А) Оптужницу подигнуту у складу са сљедећим поступком прегледа судија који је одређен у ту сврху у складу са правилом 28.

(Б) Ако се током истраге тужилац увјери да постоји довољно доказа за основану сумњу да је осумњичени починио злочин који је у надлежности Суда, он саставља и секретару доставља оптужницу с попратним материјалом, коју треба да потврди један од судија.

(Ц) У оптужници се наводе име и остали подаци о осумњиченом и сажет приказ чињеница из предмета као и кривичног дјела за које се осумњичени терети.

(Д) Секретар упућује оптужницу и попратни материјал судији одређеном за то, који тужиоца обавјештава о датуму одређеном за потврду оптужнице.

(Е) Судија који потврђује оптужницу проучава сваку од тачака оптужнице и сав попутни материјал који му је доставио тужилац како би утврдио, примјењујући при том норму садржану у члану 19, ставу 1 Статута, да ли постоји темељ за основану сумњу против осумњиченог.

(Ф) Судија који прегледава оптужницу може да:

(i) затражи од тужиоца да достави додатне материјале за неку или све тачке оптужнице, или да подузме све даље мјере које се чине одговарајућим;

(ii) потврди све тачке;

(iii) одбаца све тачке;

(iv) одгоди преглед оптужнице како би тужиоцу дао прилику да измијени оптужницу.

(Г) Секретар чува онакву оптужницу какву је потврдио судија и израђује овјерене копије с печатом Међународног суда. Ако оптужени не разумије ниједан од службених језика суда, а језик који он разумије је познат секретару, такође се израђује и превод оптужнице на тај језик, који онда сачињава саставни дио сваке овјерене копије оптужнице.

(Х) Након потврде неких или свих тачака оптужнице,

(i) судија може издати налог за хапшење, у складу са правилом 55(А), те било који други налог, у складу са чланом 19 Статута;

(ii) осумњичени стиче статус оптуженог.

(И) Одбацивање неке тачке оптужнице не спречава тужиоца да накнадно подигне измијењену и допуњену оптужницу утемељену на дјелима на којима се заснивала одбачена тачка, уколико приложи додатне доказе.

Правило 48 Суоптужени

Против особа оптужених за иста или различита кривична дјела почињена током исте трансакције може да се подигне једна оптужница и води јединствен судски поступак.

Правило 49 Спајање оптужби

Једна оптужница може да обухвата два или више кривичних дјела, ако низ дјела која су почињена заједно творе једну трансакцију и ако је та кривична дјела починио исти оптужени.

Правило 50 Измјене оптужнице

(А) (i) Тужилац може измијенити оптужницу:

(а) без допуштења, у било којем часу прије него што је оптужница потврђена;

(б) између потврде оптужнице и додјеливања предмета претресном вијећу, уз допуштење судије који је потврдио оптужницу или судије којег је одредио предсједник; те

(ц) након што је предмет додијељен претресном вијећу, уз допуштење тог претресног вијећа или судије тог претресног вијећа, након што су саслушане стране.

(ii) Након што је предмет додијељен претресном вијећу измијењену оптужницу није потребно потврдити.

(iii) Правила 47(Д) и 53*бис* примјењују се *мутатис мутандис* на измијењену оптужницу.

(Б) Ако измијењена оптужница садржи нове оптужбе, а оптужени је већ ступио пред судију или претресно вијеће у складу с правилом 62, ново ступање пред суд одржава се чим то буде практично изводљиво како би се оптуженом дала прилика да се изјасни о кривици по новим оптужбама.

(Ц) Оптуженом се даје рок од додатних тридесет дана за улагање прелиминарних поднесака у складу с правилом 72 у вези с новим оптужбама, а датум почетка суђења по потреби може да се одгоди како би се осигурало довољно времена за припрему одбране.

Правило 51 Повлачење оптужнице

(А) Тужилац може повући оптужницу:

(i) прије него што је потврђена, у било ком тренутку без посебног одобрења;

(ii) након потврђивања оптужнице а прије него што је предмет додијељен претресном вијећу, уз допуштење судије који је потврдио оптужницу или судије којег именује предсједник; и

(iii) након што је предмет додијељен претресном вијећу, подношењем захтјева том претресном вијећу у складу са правилом 73.

(Б) О повлачењу оптужнице одмах морају да се обавијесте осумњичени или оптужени и бранилац осумњиченог или оптуженог.

Правило 52

Јавни карактер оптужнице

Ако правило 53 не одређује другачије, оптужница се, након што је потврди судија или претресно вијеће, даје на увид јавности.

Правило 53

Необјављивање оптужнице

(А) У изузетним околностима судија или претресно вијеће могу у интересу правде наложити да се било који документи или информације до даљњег не дају јавности на увид.

(Б) При потврђивању оптужнице, судија може, након што се посавјетовао с тужиоцем, наложити да се оптужница не објављује док не буде уручена оптуженом, односно свим оптуженим у случају да се ради о више особа оптужених у заједничкој оптужници.

(Ц) Судија или претресно вијеће могу након савјетовања с тужиоцем такође наложити да се не објави оптужница, или дио оптужнице, или сви или неки документи или информације, или само неки њихов дио, ако су се увјерили да је издавање таквог налога потребно да би се испуниле одредбе неког од правила, или да се заштите повјерљиве информације до којих је дошао тужилац, или ако је то на било који други начин у интересу правде.

(Д) Без обзира на ставове (А), (Б) и (Ц), тужилац може оптужницу или један њен дио објелоданити државним властима или неким другим одговарајућим властима или међународном тијелу, кад сматра да је то потребно како би се спријечио губитак прилике да се осигура могуће хапшење оптуженог.

Правило 53 бис

Уручење оптужнице

(А) Оптужница се лично уручује оптуженом у тренутку привођења или чим то буде изводљиво након тог тренутка.

(Б) Оптужница се лично уручује оптуженом тако што му се даје примјерак оптужнице овјерен у складу са правилом 47(Г).

Друго поглавље: Судски налози

Правило 54

Опште правило

На захтјев било које стране или *проприо моту*, судија или претресно вијеће могу издавати налоге, судске позиве, субпоене, налоге за хапшење и довођење и друге налоге који су потребни за вршење истраге или припрему и вођење суђења.

Правило 54 бис
Налози за доставу докумената који се упућују државама

(А) Страна која тражи издавање налога на основу правила 54, којим се држави налаже да достави документе или информације, мора то писмено затражити од надлежног судије или претресног вијећа и мора:

- (i) дефинисати у мјери у којој је то могуће документе и информације на које се захтјев односи;
- (ii) навести на који начин су они релевантни за неко питање покренуто пред судијом или претресним вијећем и потребни за правично пресуђивање о тој ствари; и
- (iii) објаснити које је кораке подносилац захтјева предузео како би осигурао помоћ те државе.

(Б) Судија или претресно вијеће могу *ин лимине* одбацити захтјев из става (А) ако су се увјерили да:

- (i) документи или информације нису релевантни за неко питање покренуто у поступку пред њима или нису потребни за правично пресуђивање о таквом питању; или
- (ii) подносилац захтјева није предузео разумне кораке да од државе прибави те документе или информације.

(Ц) (i) Одлука судије или претресног вијећа из става (Б) или (Е) подлијеже:

(а) преиспитивању у складу са правилом 108 *бис*; или

(б) жалби, уз допуштење трочланог жалбеног вијећа које такво допуштење може дати

(1) ако би побијана одлука страни која тражи одобрење проузročила штету која се не би могла уклонити коначним рјешењем предмета, што укључује и жалбени поступак након пресуде; или

(2) ако је питање у предложеној жалби од општег значаја за поступке пред Међународним судом или у међународном праву уопште.

(ii) Захтјеви за дозволу за улагање жалбе из става (и) подносе се у року од седам дана од дана кад је побијана одлука заведена. У случају да се одлука изриче усмено, рок почиње тећи од дана изрицања усмене одлуке, осим:

(а) ако страна која оспорава одлуку није била присутна или заступана кад је одлука изречена, у којем случају ће рок почети тећи од дана кад страна која оспорава буде обавијештена о усменој одлуци; или

(б) ако је претресно вијеће најавило да ће услиједити писмена одлука, у којем случају ће рок почети тећи од дана кад је заведена писмена одлука.

(Д) (i) Осим у случајевима гдје је донесена одлука на основу става (Б) или става (Е), држава које се то тиче мора бити обавијештена о захтјеву, најмање петнаест дана прије претреса о том захтјеву на којем ће држава имати прилику да се изјасни.

(ii) Осим ако судија или претресно вијеће не одлуче другачије, само страна која је поднијела захтјев и дотична држава имају право да се изјасне.

(Е) Уколико, размотривши све околности, судија или претресно вијеће имају ваљани разлог да то учине, судија или претресно вијеће могу издати налог из овог правила а да државу које се то тиче не обавијесте или јој не дају прилику да се изјасни у смислу става (Д), и тада се на такав налог примјењују сљедеће одредбе:

(i) налог се мора уручити држави које се то тиче;

(ii) осим у случају из алинеје (ив), налог ступа на снагу петнаест дана након уручења;

(iii) држава може у року од петнаест дана након уручења налога најавити судији или претресном вијећу да тражи да се налог поништи због тога што би објелодањивање штетило интересима националне безбједности. На такву најаву примјењује се став (Ф), као и на обавијест о приговору;

(iv) у случају најаве из алинеје (иии) извршење налога се одгађа до доношења одлуке о захтјеву;

(v) ставови (Ф) и (Г) примјењују се на одлучивање о захтјеву из алинеје (иии) као и на пресуђивање о захтјеву о којем је издато обавјештење у складу са ставом (Д);

(vi) држава и страна која је затражила издавање налога морају, узевши у обзир све посебне мјере подузете на основу захтјева из става (Ф) и (Г), имати прилику да се на претресу изјасне о захтјеву поднесеном у складу са алинејом (иии) овог става.

(Ф) Ако држава уложи приговор у складу са ставом (Д) на основу тога да би објелодањивање нашкодило интересима њене националне безбједности, она мора поднијети обавијест о приговору најкасније пет дана прије дана одређеног

за претрес и специфицирати основе за приговор. У свом обавјештењу о приговору држава:

(i) мора идентификовати у мјери у којој је то могуће основу по којој тврди да ће интереси њене националне безбједности бити угрожени; и

(ii) може од судије или претресног вијећа затражити да се за претрес о приговору одреде одговарајуће заштитне мјере, укључујући посебно:

(а) одржавање претреса о приговору *ин цамера* и *ex parte*;

(б) дозволу да се документи поднесу у редигованом облику, попраћени изјавом под заклетвом вишег државног функционера у којој се објашњавају разлози редиговања;

(ц) издавање налога да се не ради транскрипт претреса и да се документи који Међународном суду више неће бити потребни врате директно држави а да се не заводе у Секретаријату или на неки други начин задрже.

(Г) У вези с процедуром из става (Ф), судија или претресно вијеће могу одредити сљедеће заштитне мјере за претрес о приговору:

(i) да се одреди само један судија из вијећа који ће прегледати документе и саслушати аргументе; и/или

(ii) да се држави дозволи да за тај претрес обезбиједи своје симултане преводиоце и своје преводе осјетљивих докумената.

(Х) Одбијање захтјева поднесеног у складу с овим правилом не спречава подносиоца захтјева да касније поднесе нови захтјев у вези с истим документима или информацијама уколико се појаве нове околности.

(И) Налогом донесеним на основу овог правила може се одредити да држава достави документе или информације у питању на одговарајући начин како би заштитила своје интересе, што може укључивати аранжмане описане у ставовима (Ф)(ii) или (Г).

Правило 55 Извршавање налога за хапшење

(А) Налог за хапшење потписује судија. Он обухвата налог за довођење оптуженог до Међународног суда одмах након његовог хапшења.

(Б) Секретар чува оригинал налога за хапшење и израђује овјерене копије истог с печатом Међународног суда.

(Ц) Уз сваку овјерену копију прилаже се копија оптужнице, овјерена у складу с правилом 47(Г), те текст о правима оптуженог предвиђеним чланом 21 Статута и, *мутатис мутандис*, правилима 42 и 43. Ако оптужени не разумије ниједан од службених језика Међународног суда, а језик који оптужени разумије познат је секретару, уз сваку овјерену копију налога за хапшење се прилаже и превод текста о правима оптуженог на том језику.

(Д) Уколико налогом судије или вијећа није одређено другачије, секретар може послати овјерену копију налога за хапшење особи или органима власти на које је адресиран, укључујући и националне власти државе на чијој територији или под чијом надлежности борави оптужени, или му је ондје било задње познато пребивалиште, или секретар сматра да постоји вјероватноћа да тамо може да се нађе.

(Е) Секретар упућује особу или власти којима се шаље налог да се у тренутку хапшења оптуженом на језику који разумије прочитају оптужница и права оптуженог, те да се оптужени на том језику упозори да има право на шутњу и да ће свака изјава коју дв бити забиљежена и може се користити као доказ.

(Ф) Без обзира на одредбе става (Е), ако се у тренутку хапшења оптуженом уручи оптужница и текст о правима оптуженог, или њихов превод на језик који оптужени разумије и може да чита, није их потребно прочитати оптуженом у тренутку хапшења.

(Г) Када налог за хапшење који је издао Међународни суд извршавају власти неке државе или одговарајући орган власти или међународно тијело, припадник Тужилаштва може бити присутан од тренутка хапшења.

Правило 56 Сарадња држава

Држава којој је послат налог за хапшење или налог за довођење свједока ће поступити без одгађања и уз сву дужну ревност да би осигурала уредно и дјелотворно извршење тог налога, у складу са чланом 29 Статута.

Правило 57 Поступак након хапшења

Након хапшења оптуженог, дотична држава ће га притворити и смјеста о томе обавијестити секретара. Довођење оптуженог у сједиште Међународног суда заједнички организују власти дотичне државе, власти земље-домаћина и секретар.

Правило 58 Националне одредбе о изручењу

Обавезе садржане у члану 29 Статута имају превагу над свим правним препрекама предаји или трансферу оптуженог или свједока до Међународног суда које постоје у националном законодавству или међународним уговорима о изручењу које је потписала дотична држава.

Правило 59
Неизвршење налога за хапшење или довођење

(А) У случају да држава којој је достављен налог за хапшење или довођење није у могућности да изврши тај налог, о томе мора одмах обавијестити секретара и навести разлоге за то.

(Б) Ако у разумном року након што је држави достављен налог за хапшење или довођење не буде поднесен извјештај о предузетим мјерама, сматраће се да држава није извршила налог за хапшење или довођење, и Суд, путем предсједника, може о томе обавијестити Савјет безбједности.

Правило 59 бис
Достава налога за хапшење

(А) Без обзира на правила 55 до 59, на основу налога сталног судије, секретар доставља одговарајућим властима, међународној организацији или тужиоцу један примјерак налога за хапшење оптуженог, под условима које одреди судија, заједно с налогом за неодложно довођење оптуженог на Суд, у случају да га ухапсе те власти, међународно тијело или тужилац.

(Б) Приликом хапшења оптужени се одмах обавјештава на језику који разумије о оптужбама против њега, као и о томе да ће бити пребачен на Међународни суд. Након трансфера прочитаће му се оптужница и права оптуженог на језику који разумије, и биће на том језику упозорен на своја права.

(Ц) Без обзира на став (Б), оптужница и текст о правима оптуженог не морају да се прочитају оптуженом ако се оптуженом уруче ти документи, или њихов превод на језик који оптужени разумије и може да чита.

Правило 60
Оглашавање оптужнице

На захтјев тужиоца, секретар ће националним властима државе или држава доставити текст огласа који се мора објавити у новинама или емитовати путем радија или телевизије, којим се објављује постојање оптужнице, а оптужени позива да се преда Међународном суду, док се особе које располажу информацијама о боравишту оптуженог позивају да о томе обавијесте Међународни суд.

Правило 61
Поступак у случају неизвршења налога

(А) Ако у разумном року не буде извршен налог за хапшење, те сходно томе оптуженом не буде лично уручена оптужница, судија који је потврдио оптужницу позваће тужиоца да поднесе извјештај о мјерама које је подузео. Када се судија увјери:

(i) да су секретар и тужилац подузели све разумне мјере да осигурају хапшење оптуженог, укључујући и то да су се обратили надлежним властима државе на чијој се територији или под чијом

надлежношћу или контролом пребива особа којој треба уручити оптужницу или којој је то посљедње познато пребивалиште; и

(ii) ако мјесто боравка оптуженог није познато, да су секретар и тужилац предузели све разумне мјере како би утврдили гдје се он налази, укључујући и то да су затражили да се објави оглас у складу с правилом 60,

судија ће тада издати налог да тужилац достави оптужницу претресном вијећу чији је он члан.

(Б) По пријему тог налога, тужилац доставља оптужницу претресном вијећу на јавном претресу, заједно са свим доказима који су достављени судији који је потврдио оптужницу. Тужилац такође може пред претресно вијеће позвати и испитати било којег свједока чији је исказ био поднесен судији који је потврдио оптужницу. Осим тога, претресно вијеће може затражити од тужиоца да позове и друге свједоке чији су искази били поднесени судији који је потврдио оптужницу.

(Ц) Ако претресно вијеће на темељу тих доказа, као и свих додатних доказа које тужилац изведе, закључи да постоје разумне основе за сумњу да је оптужени починио сва или нека кривична дјела за која се терети у оптужници, оно ће издати одлуку у том смислу. Претресно вијеће ће затражити да тужилац прочита релевантне дијелове оптужнице, као и да наведе шта је све учинио у покушају да оптужницу достави у складу са ставом (А) овог правила.

(Д) Претресно вијеће ће такође издати међународни налог за хапшење оптуженог који се доставља свим државама. На захтјев тужиоца или *проприо моту*, саслушавши тужиоца, претресно вијеће може некој држави или државама наложити да предузму привремене мјере у циљу замрзавања средстава оптуженог, с тим да то не иде на штету трећих лица.

(Е) Ако тужилац убједи претресно вијеће да је чињеница да оптужница није лично уручена оптуженом дијелом или у потпуности посљедица тога што нека држава није испунила обавезу сарадње у складу са чланом 29 Статута, или је одбила да то учини, претресно вијеће ће то потврдити. Након савјетовања с предсједавајућим судијама претресних вијећа, предсједник ће о томе обавијестити Савјет безбједности на начин који сматра погодним.

Треће поглавље: Прелиминарни поступак

Правило 62

Прво ступање оптуженог пред суд

Након довођења оптуженог у сједиште Суда, предсједник ће одмах додијелити његов предмет једном од претресних вијећа. Оптужени ће без одлагања бити доведен пред претресно вијеће или судију тог претресног вијећа гдје ће бити формално оптужен. Претресно вијеће или судија ће:

(i) увјерити се да је поштовано право оптуженог на браниоца;

(ii) прочитати или наложити да се оптуженом прочита оптужница на језику који разумије, и увјерити се да је оптужени разумио оптужницу;

(iii) обавијестити оптуженог да ће, у року од 30 дана од првог ступања пред суд, бити позван да се изјасни да ли јесте или није крив по свакој тачки оптужнице, али да се, уколико оптужени то затражи, одмах може изјаснити да ли јесте или није крив по једној или више тачака оптужнице;

(iv) уколико се оптужени не изјасни о кривици ни на првом, ни на каснијим ступањима пред суд, у његово име навести да се изјашњава да није крив;

(v) у случају да се оптужени изјасни да није крив, упутити секретара да одреди датум почетка суђења;

(vi) у случају да се оптужени изјасни да је крив:

(а) пред претресним вијећем, поступити у складу с правилом 62 *бис*,

(б) пред судијом, упутити његову изјаву о кривици претресном вијећу како би оно могло поступити у складу с правилом 62 *бис*,

(vii) упутити секретара да по потреби одреди остале датуме.

Правило 62 *бис* Потврдно изјашњавање о кривици

Ако се оптужени изјасни да је крив у складу с правилом 62(ви), или затражи да се његова изјава о кривици измијени у потврдну, те ако се претресно вијеће увјери:

(i) да је потврдна изјава о кривици дата добровољно;

(ii) да је потврдна изјава о кривици дата упућено;

(iii) да потврдна изјава о кривици није двосмислена; и

(ив) да постоје довољне чињеничне основе за постојање кривичног дјела и учествовање оптуженог у истом, било на основу независних индиција или тога што не постоји никакво битно неслагање између страна у погледу предметних чињеница,

претресно вијеће може прогласити оптуженог кривим и упутити секретара да одреди датум за претрес пред изрицање казне.

Правило 62 *тер* Поступак за споразум о изјашњавању о кривици

(А) Тужилац и одбрана могу се споразумјети да ће, након што се оптужени потврдно изјасни о кривици по оптужници или по једној или више тачака оптужнице, тужилац пред Претресним вијећем поступити на сљедећи начин или начине:

(i) затражити да се оптужница сходно томе измијени;

(ii) изнијети став да је примјерена нека конкретна казна или распон казне;

(iii) не успротивити се захтјеву оптуженог за изрицање конкретне казне или распона казни.

(Б) Претресно вијеће не обавезује ниједан од споразума наведених у ставу (А).

(Ц) Ако стране постигну споразум о изјашњавању о кривици, Претресно вијеће ће затражити да се тај споразум објави на отвореној сједници или, ако му је подастрт ваљани разлог, на затвореној сједници, у тренутку када се оптужени потврдно изјасни о кривици у складу са правилом 62(ви) или кад затражи да своје изјашњавање промијени у потврдно.

Правило 63 Испитивање оптуженог

(А) Испитивање оптуженог од стране тужиоца, и након првог ступања пред суд, не смије се водити без присуства његовог браниоца, осим ако оптужени није добровољно и изричито пристао на то да се испитивање врши без присуства браниоца. Ако оптужени накнадно изрази жељу да бранилац буде присутан, испитивање се одмах након тога прекида и наставља тек кад бранилац оптуженог буде присутан.

(Б) Испитивање, укључујући и одрицање од права на браниоца, снима се на аудио и видео траку, у складу с поступком наведеним у правилу 43. Тужилац на почетку испитивања упозорава оптуженог у складу с правилом 42(А)(иии).

Правило 64 Притвор

Након пребацивања у сједиште Међународног суда, оптужени ће бити задржан у притвору у објектима које ће обезбиједити земља-домаћин или нека друга земља. У изузетним околностима, оптужени може бити задржан у објектима и изван земље-домаћина. Предсједник Суда може, на захтјев једне од страна, затражити промјену услова притвора за оптуженог.

Правило 65 Привремено пуштање на слободу

(А) Након што је притворен, оптужени може бити пуштен на слободу само на основу налога вијећа.

(Б) Претресно вијеће може издати налог за пуштање на слободу само након што земљи-домаћину и држави у коју оптужени тражи да буде пуштен даде прилику да се изјасне, и само ако се увјерило да ће се оптужени појавити на суђењу и да, у случају пуштања на слободу, неће представљати опасност ни за једну жртву, свједока ни било коју другу особу.

(Ц) За пуштање оптуженог на слободу претресно вијеће може одредити било које услове које сматра примјеренима, укључујући полагање кауције и поштивање услова потребних да би се осигурало присуство оптуженог на суђењу и заштита других особа.

(Д) На све одлуке које је на основу овог правила донијело претресно вијеће може се уложити жалба ако њено подношење одобри трочлано жалбено вијеће којем су изнесени ваљани разлози. Осим у случају из става (Ф), молбе за дозволу за улагање жалбе подnose се у року од седам дана од дана кад је побијана одлука заведена. У случају да је одлука изречена усмено, молба се подноси у року од седам дана од изрицања усмене одлуке, осим:

(i) ако страна која оспорава одлуку није била присутна или заступана кад је одлука изречена, у којем случају рок почиње тећи од дана кад страна која је оспорава буде обавијештена о усменој одлуци; или

(ii) ако је претресно вијеће назначило да ће услиједити писана одлука, у којем случају рок почиње тећи од дана кад је писмена одлука заведена.

(Е) Тужилац може да затражи одгоду извршења одлуке претресног вијећа о пуштању оптуженог на основу тога што намјерава уложити жалбу на одлуку, и тај захтјев мора поднијети у тренутку кад подноси свој одговор на први захтјев оптуженог за привремено пуштање на слободу.

(Ф) Ако претресно вијеће наложи одгоду извршења своје одлуке о пуштању оптуженог, тужилац мора поднијети своју жалбу најкасније један дан након доношења те одлуке.

(Г) Ако претресно вијеће наложи одгоду извршења своје одлуке о пуштању оптуженог до рјешавања жалбе тужиоца, оптужени неће бити пуштен:

(i) док не истекне рок за подношење захтјева за дозволу за улагање жалбе од стране тужиоца, а такав захтјев не буде поднесен; или

(ii) док трочлано жалбено вијеће не одбаци захтјев за дозволу за улагање жалбе; или

(iii) док Жалбено вијеће не одбије жалбу; или

(iv) док трочлано жалбено вијеће односно Жалбено вијеће не наложи другачије.

(X) По потреби, претресно вијеће може издати налог за хапшење како би се осигурало присуство оптуженог који је пуштен или се из било којег другог разлога налази на слободи. *Мутатис мутандис* примјењују се Одредбе Другог поглавља Петог дијела.

(И) Без прејудуцирања одредби правила 107, Жалбено вијеће може одобрити привремено пуштање на слободу осуђених особа које чекају жалбени поступак или на неко одређено вријеме уколико се увјерило:

- (i) да ће се жалилац, ако буде пуштен, појавити на жалбеном претресу односно предати у притвор по истеку одређеног рока;
- (ii) да жалилац, ако буде пуштен, неће представљати опасност ни за једну жртву, свједока ни било коју другу особу, и
- (iii) да постоје посебне околности које оправдавају такво пуштање.

Мутатис мутандис примјењују се одредбе ставова 65(Ц) и 65(X).

Правило 65 бис Статусне конференције

(А) Претресно вијеће или судија претресног вијећа морају сазвати статусну конференцију у року од сто двадесет дана од првог ступања оптуженог пред Суд, а последије у размацама од највише сто двадесет дана од посљедње статусне конференције:

- (i) да би се организовале консултације међу странама како би се осигурала експедитивна припрема суђења;
- (ii) да би се установило стање у предмету и оптуженом омогућило да покрене питања у вези са предметом, укључујући и душевно и физичко стање оптуженог.

(Б) Жалбено вијеће или судија жалбеног вијећа морају сазвати статусну конференцију унутар сто двадесет дана од подношења најаве жалбе и у размацама од највише сто двадесет дана од посљедње статусне конференције, како би се свакој особи која се налази у притвору док траје жалбени поступак омогућило да покрене питања у вези са жалбом, укључујући и душевно и физичко стање те особе.

(Ц) Уз писмени пристанак оптуженог дат након што се посавјетовао са својим браниоцем, статусна конференција према одредбама овог правила може се одржати

- (i) у присуству оптуженог, с тиме да његов бранилац учествује путем теле-конференције или видео-конференције; или
- (ii) у кабинету судије без присуства оптуженог, али уз његово учешће путем теле-конференције ако он то жели и/или уз учешће

његовог браниоца путем теле-конференције или видео-конференције.

Правило 65 *тер* Претпретресни судија

(А) Предсједавајући судија претресног вијећа мора најкасније седам дана након првог ступања оптуженог пред суд одредити једног од судија свог вијећа за судију задуженог за претпретресни поступак (у даљњем тексту: "претпретресни судија").

(Б) По овлаштењу и под надзором претресног вијећа које рјешава предмет, претпретресни судија координира комуникацију између страна током претпретресне фазе. Претпретресни судија се брине да се поступак непотребно не одуговлачи и предузима све мјере потребне да се предмет припреми за правично и експедитивно суђење.

(Ц) Претпретресни судија обавља претпретресне функције наведене у правилу 66, правилу 73 *бис* и правилу 73 *тер*, те све или дио функција наведених у правилу 73.

(Д) (i) Претпретресном судији у обављању његових дужности може помоћи један од виших правника при вијећима.

(ii) Претпретресни судија доноси план рада у којем се уопштено наводе обавезе из овог правила које стране морају испунити и датуми до којих те обавезе морају бити испуњене.

(iii) Радећи под надзором претпретресног судије, виши правник надгледа спровођење плана рада и информисе претпретресног судију о напредовању разговора између страна и са странама, а посебно о свакој потенцијалној потешкоћи. Он подноси извјештаје претпретресном судији кад је то примјерено и без одлагања преноси странама све примједбе и одлуке претпретресног судије.

(iv) Претпретресни судија налаже странама да се састају како би разговарале о питањима у вези са припремом предмета, а посебно како би тужилац могао да испуни своје обавезе из ставова (Е)(и) до (иии) овог правила, а одбрана своје обавезе из става (Г) овог правила и из правила 73 *тер*.

(v) Такви састанци одржавају се *интер партес* или, на захтјев вишег правника, између вишег правника и једне или више страна. Виши правник се брине да обавезе наведене у ставовима (Е)(и) до (иии) овог правила и, кад буде вријеме, обавезе наведене у ставу (Г) и правилу 73 *тер* буду испуњене у складу с планом рада који је донио претпретресни судија.

(vi) На састанцима које сазива виши правник није неопходно присуство оптуженог.

(vii) Вишем правнику у дужностима из овог правила може помагати представник Секретаријата, а он може затражити и да се ради транскрипт.

(Е) Након што се ријеше сви постојећи прелиминарни поднесци поднесени у року предвиђеном правилом 72, претпретресни судија ће наложити тужиоцу да, по примитку извјештаја вишег правника, и унутар рока који одреди претпретресни судија, а најмање шест седмица прије претпретресне конференције предвиђене правилом 73 *бис*, достави сљедеће:

(i) коначну верзију претпретресног поднеска оптужбе који, за сваку тачку оптужнице, садржи сажетак доказа које оптужба намјерава извести у вези са почињењем кривичног дјела за које се терети и облик одговорности којем оптужени подлијеже; поднесак треба да садржи изјаву о свим питањима о којима су се стране сложиле и о питањима која се не оспоравају, као и изјаву о спорним чињеничним и правним питањима;

(ii) списак свједока које тужилац намјерава да позове, у којем се наводи:

(а) име или псеудоним сваког свједока;

(б) сажети приказ чињеница о којима ће свједочити поједини свједок;

(ц) елементи оптужнице о којима ће свједочити поједини свједок, са конкретно наведеним тачкама и релевантним параграфима оптужнице;

(д) укупан број свједока и број свједока који ће свједочити против појединог оптуженог и по појединој тачки оптужнице;

(е) да ли ће свједок свједочити лично или на основу правила 92 *бис*, путем писмене изјаве или кориштењем транскрипта свједочења из других поступака пред Међународним судом; и

(ф) процјена трајања свједочења сваког од свједока и процјена укупног времена извођења доказа оптужбе.

(iii) списак доказних предмета које тужилац намјерава предложити у којем, гдје је то могуће, треба навести има ли одбрана приговора на њихову аутентичност. Тужилац ће одбрани уручити копије доказних предмета са тог списка.

(Ф) Након што је тужилац доставио документе поменуте у ставу (Е), претпретресни судија ће наложити одбрани да, у року који одреди претпретресни судија а најкасније три седмице прије претпретресне конференције, достави претпретресни поднесак у којем ће обрадити

чињенична и правна питања и који ће садржавати писмену изјаву у којој се наводи:

- (i) у општим цртама, концепција одбране оптуженог;
- (ii) питања изнесена у претпретресном поднеску тужиоца која оптужени оспорава; и
- (iii) за свако од тих питања, разлог због којег га оптужени оспорава.

(Г) Након завршетка извођења доказа оптужбе, а прије почетка извођења доказа одбране, претпретресни судија ће наложити одбрани да поднесе сљедеће:

(i) списак свједока које одбрана намјерава да позове у којем се наводи:

- (а) име или псеудоним сваког свједока;
- (б) сажети приказ чињеница о којима ће свједочити поједини свједок;
- (ц) елементи оптужнице о којима ће свједочити поједини свједок;
- (д) укупан број свједока и број свједока који ће свједочити за појединог оптуженог и о појединој тачки оптужнице;
- (е) да ли ће свједок свједочити лично или на основу правила 92 *бис*, путем писмене изјаве или кориштењем транскрипта свједочења из других поступака пред Међународним судом; и
- (ф) процјена трајања свједочења сваког од свједока и процјена укупног времена извођења доказа одбране; те

(ii) списак доказних предмета које одбрана намјерава предложити у извођењу својих доказа на којем, гдје је то могуће, треба навести има ли оптужба приговора на њихову аутентичност. Одбрана ће оптужби уручити копије доказних предмета са тог списка.

(Х) Претпретресни судија ће евидентирати о којим правним и чињеничним питањима постоји слагање односно неслагање. С тим у вези, он може наложити странама да предају писмене поднеске претпретресном судији или претресном вијећу.

(И) Како би могао обављати своје функције, претпретресни судија, кад је то примјерено, може *проприо моту* саслушати стране без присуства оптуженог.

Претпретресни судија стране може саслушати у свом кабинету, а у том случају представник Секретаријата ће водити записник састанка.

(J) Претпретресни судија ће редовно извјештавати претресно вијеће, нарочито о спорним питањима, и таква питања може прослиједити претресном вијећу.

(K) Претпретресни судија може одредити рок за подношење претпретресних поднесака и, ако је то потребно, одредити датум евентуалног претреса по њима. Поднесак поднесен прије суђења мора се ријешити прије суђења, осим уколико судија, с ваљаним разлогом, наложи да се он рјешава тек на главном претресу. Пропуст стране да уложи приговоре односно поднесе захтјеве који се могу поставити прије суђења, а у року које је одредио судија, представља одрицање од тог права, но судија уз ваљани разлог може одобрити изузимање од одрицања.

(Л) (i) Након што оптужба поднесе документе из става (Е), претпретресни судија ће претресном вијећу подастријети потпуни спис који се састоји од свих материјала које су поднијеле стране, транскрипата статусних конференција и записника састанака које је он одржао у склопу обављања својих дужности у складу с овим правилом.

(ii) Претпретресни судија ће претресном вијећу подастријети још један спис након што одбрана достави своје материјале из става (Г).

(M) Било коју дужност претпретресног судије може, *проприо моту*, вршити и претресно вијеће.

(H) По примитку извјештаја претпретресног судије претресно вијеће ће, уколико то буде потребно, одлучити какве санкције ваља изрећи страни која није испунила своје обавезе из овог правила. Те санкције могу укључити изузимање свједочења и документарних доказа.

Четврто поглавље: Достављање доказног материјала

Правило 66 Објелодањивање од стране тужиоца

(A) Осим ако правилима 53 и 69 није предвиђено другачије, тужилац ће одбрани ставити на располагање, на језику који оптужени разумије:

(i) у року од тридесет дана од првог ступања оптуженог пред суд, копије попутног материјала који је био приложен уз оптужницу кад је она поднесена на потврду, као и све претходне изјаве које је тужилац добио од оптуженог, и

(ii) у року који је одредило претресно вијеће или претпретресни судија именован у складу с правилом 65 *тер*, копије изјава свих свједока које тужилац намјерава да позове да свједоче на суђењу и копије свих писмених изјава узетих у складу с правилом 92 *бис*,

копије изјава додатних свједока оптужбе ставиће се на располагање одбрани чим буде донесена одлука да се ти свједоци позову.

(Б) Тужилац мора, кад се то од њега захтијева, дозволити одбрани да прегледа све књиге, документе, фотографије и предмете који се налазе у посједу или под надзором тужиоца, а који су битни за припрему одбране, или их тужилац намјерава користити као доказе на суђењу или су прибављени од оптуженог или су му припадали.

(Ц) У случају да се у посједу тужиоца налазе информације чије објелодањивање може да иде на штету даљњих или текућих истрага, или да из било ког разлога буде у супротности с јавним интересима, или да утиче на безбједносне интересе било које државе, тужилац може од Претресног вијећа на сједници *ин камера* затражити да буде ослобођен обавезе објелодањивања тих информација. Приликом подношења таквог захтјева, тужилац ће претресном вијећу (али само претресном вијећу) доставити информације за које се тражи да остану повјерљиве.

Правило 67 Реципрочно објелодањивање

(А) Што је прије изведиво, а свакако прије почетка суђења:

(i) тужилац ће обавијестити одбрану о именима свједока које намјерава да позове ради доказивања кривице оптуженог и побијања одбране о којој је обавијештен у складу са ставом (ии) у наставку;

(ii) одбрана ће обавијестити тужиоца о својој намјери да изнесе:

(а) одбрану алибијем; у том случају у обавјештењу се мора навести мјесто или мјеста на којима оптужени тврди да се налазио у вријеме кривичног дјела за које се терети, имена и адресе свједока и сав други доказни материјал који је темељ на којем ће оптужени градити свој алиби;

(б) неку посебну одбрану, укључујући одбрану смањеном урачунљивошћу или неурачунљивошћу, у којем случају у обавјештењу морају бити наведена имена и адресе свједока и сав други доказни материјал који је темељ на којем ће оптужени градити своју посебну одбрану.

(Б) Пропуст одбране да достави обавјештење у складу с овим правилом не ограничава право оптуженог да свједочи о одбранама из претходног става.

(Ц) Уколико одбрана поднесе захтјев у складу с правилом 66(Б), тужилац ће имати право да прегледа све књиге, документе, фотографије и физичке

предмете који се налазе у посједу или под надзором одбране и које одбрана намјерава да употреби као доказни материјал на суђењу.

(Д) У случају да једна од страна открије додатне доказе или материјал који је по одредбама овог Правилника требало да буде објелодањен раније, та страна мора одмах те доказе или материјал објелоданити другој страни и претресном вијећу.

Правило 68 **Објелодањивање ослобађајућег материјала**

Тужилац ће, што је раније могуће, упознати одбрану са постојањем материјала познатих тужиоцу који на било који начин указују на невиност или ублажавају кривицу оптуженог или могу да утичу на поузданост доказа оптужбе.

Правило 68 бис **Неиспуњење обавеза објелодањивања**

Претпретресни судија или претресно вијеће могу одлучити, *проприо моту* или на захтјев једне од страна, које санкције ће се изрећи страни која није испунила своје обавезе објелодањивања по овом Правилнику.

Правило 69 **Заштита жртава и свједока**

(А) У изузетним околностима, тужилац може од судије или претресног вијећа затражити да наложе да се не објелодањује идентитет жртве или свједока који може бити у опасности или изложен ризику све док се та особа не стави под заштиту Међународног суда.

(Б) Приликом одређивања заштитних мјера за жртве и свједоке, судија или претресно вијеће могу се посавјетовати са Службом за жртве и свједоке.

(Ц) Узевши у обзир одредбе правила 75, идентитет жртве или свједока мора се објелоданити довољно рано прије почетка суђења да би се оставило довољно времена за припрему одбране.

Правило 70 **Материјали који не подлијежу објелодањивању**

(А) Без обзира на одредбе правила 66 и 67, извјештаји, меморандуми и други интерни документи које је у вези с истрагом или припремом предмета израдила нека страна, њени помоћници или представници, не подлијежу објелодањивању ни обавјештавању према одредбама тих правила.

(Б) У случају да тужилац посједује информацију која му је дата у повјерењу и која је кориштена само за добијање нових доказа, ту почетну информацију и њено поријекло тужилац неће објелоданити без пристанка особе или тијела које је пружило почетну информацију, а ни у ком случају је неће употребити као доказ а да је прије тога не објелодани оптуженом.

(Ц) У случају да, након што је прибавио пристанак особе или тијела које је пружио информацију у складу с овим правилом, тужилац одлучи подастријети као доказ било који исказ, документ или други материјал прибављен на овај начин, претресно вијеће, без обзира на правило 98, не може наложити ниједној од страна да достави додатне доказе прибављене од особе или тијела које је пружио почетну информацију, нити може у сврху прибављања таквих додатних доказа свмо упутити судски позив тој особи или представнику тог тијела као свједоку или наложити њихово присуствовање. Претресно вијеће не може искористити своје овлашћење да наложи присуствовање свједока или да захтијева предочење доказа да би приморало на предочење таквих додатних доказа.

(Д) У случају да тужилац позове свједока да би у доказе уврстио неку информацију прибављену у складу с овим правилом, претресно вијеће не може принудити тог свједока да одговори на било које питање које се односи на ту информацију или њено поријекло ако свједок одбије да одговори позивајући се на повјерљивост.

(Е) Право оптуженог да оспорава доказе које је изнијело Тужилаштво остаје нетакнуто и подлијеже једино ограничењима садржаним у ставовима (Ц) и (Д).

(Ф) Претресно вијеће може, на захтјев оптуженог или његовог браниоца, наложити да се, у интересу правде, одредбе овог правила примијене *мутатис мутандис* на одређене информације у посједу оптуженог.

(Г) Ништа што је садржано у ставовима (Ц) и (Д) не утиче на право претресног вијећа из правила 89(Д) да изузме доказе ако потреба да се осигура правично суђење у значајној мјери превагне над њиховом доказном вриједношћу.

Пето поглавље: Ванпретресни искази

Правило 71 Ванпретресни искази

(А) Кад је у интересу правде да се то учини, Претресно вијеће може наложити *проприо моту* или на захтјев једне од страна да се узме ванпретресни исказ за употребу на суђењу, без обзира на то да ли је особа чији се ванпретресни исказ жели узети у могућности да физички приступи и свједочи пред Међународним судом. Претресно вијеће ће у ту сврху именовати овлашћеног службеника.

(Б) Захтјев за узимање ванпретресног исказа мора да садржи име и мјесто боравка особе чији се ванпретресни исказ тражи, дан и мјесто узимања ванпретресног исказа, изјаву о околностима о којима ће свједок бити испитан, те о околностима које оправдавају узимање ванпретресног исказа.

(Ц) Уколико се захтјев одобри, страна на чији захтјев се узима ванпретресни исказ ће у разумном року о томе обавијестити другу страну која има право да присуствује узимању ванпретресног исказа и унакрсно испитује особу чији се ванпретресни исказ узима.

(Д) Ванпретресно свједочење може се саслушати било у сједишту било изван сједишта Међународног суда, а може се саслушати и путем видео конференције.

(Е) Овлаштени службеник води рачуна о томе да се ванпретресни исказ узме у складу с Правилником и да се направи записник ванпретресног исказа, у који ће ући унакрсно испитивање и приговори које је свака од страна уложила, да би о њима одлучивало Претресно вијеће. Он тај запис преноси претресном вијећу.

Правило 71 бис **Свједочење путем видео-конференцијске везе**

На захтјев било које од страна, претресно вијеће може у интересу правде наложити да се свједочење одвија путем видео-конференцијске везе.

Шесто поглавље: Поднесци

Правило 72 **Прелиминарни поднесци**

(А) Прелиминарни поднесци, а то су поднесци којима се

(i) оспорава надлежност,

(ii) тврди да оптужница садржи формалне недостатке,

(iii) тражи раздвајање тачки здружених у једној оптужници према правилу 49 или се траже одвојена суђења према правилу 82(Б), или

(iv) улажу приговори на одбијање захтјева за додјелу браниоца поднесеног у складу с правилом 45(Ц),

подносе се у писменом облику и то најкасније тридесет дана након што је тужилац одбрани објелоданио сав материјал и изјаве наведене у правилу 66(А)(i), и морају бити ријешени најкасније шездесет дана након подношења, а прије почетка уводних излагања предвиђених правилом 84.

(Б) На одлуке о прелиминарним поднесцима не може се уложити интерлокуторна жалба,

осим

(i) у случају поднесака којима се оспорава надлежност;

(ii) у случајевима када претресно вијеће да потврду, а претресно вијеће такву потврду може дати ако се одлука тиче питања које би у значајној мјери утицало на правично и експедитивно вођење поступка или исход суђења, те ако би, по мишљењу претресног

вијећа, промптно рјешење Жалбеног вијећа суштински поспјешило поступак.

(Ц) Жалбе предвиђене ставом (Б)(и) подносе се у року од петнаест дана, а захтјеви за потврду из става Б(и) подносе се у року од седам дана од дана завођења побијане одлуке. У случају да се одлука изрекне усмено, рок почиње тећи од дана изрицања усмене одлуке, осим:

(i) ако страна која оспорава одлуку није била присутна или заступана кад је одлука изречена, у ком ће случају рок почети да тече од дана кад страна која оспорава буде обавијештена о усменој одлуци; или

(ii) ако је претресно вијеће најавило да ће услиједити писмена одлука, у ком ће случају рок почети да тече од дана завођења писмене одлуке.

Ако је потврда добивена, дотична страна ће своју жалбу изнијети пред Жалбено вијеће у року од седам дана од датума завођења одлуке којом је дата потврда.

(Д) За потребе ставова (А)(и) и Б(и), поднесак којим се оспорава надлежност подразумијева искључиво поднесак којим се оспорава оптужница из разлога што се она не односи на:

(i) ниједну од особа наведених у члановима 1, 6, 7 и 9 Статута;

(ii) територије наведене у члановима 1, 8 и 9 Статута;

(iii) раздобље наведено у члановима 1, 8 и 9 Статута;

(iv) ниједно од кршења наведених у члановима 2, 3, 4, 5 и 7 Статута.

(Е) Жалба уложена на основу става (Б)(и) неће се разматрати уколико трочлано жалбено вијеће које је именовао предсједник закључи да она не задовољава услове из става (Д) и у таквом случају ће се та жалба одбацити.

Правило 73 Остали поднесци

(А) Након што се предмет додијели претресном вијећу, свака од страна може у било којем тренутку, поднеском који није прелиминарни поднесак, тражити од вијећа доношење одговарајуће одлуке или правног лијека. Ти поднесци могу бити писмени или усмени, према нахођењу претресног вијећа.

(Б) На одлуке о свим поднесцима интерлокуторна жалба може се уложити само уз потврду претресног вијећа, које такву потврду може дати ако се одлука тиче питања које би у значајној мјери утицало на правично и експедитивно вођење поступка или исход суђења, те ако би, по мишљењу претресног вијећа, промптно рјешење Жалбеног вијећа суштински поспјешило поступак.

(Ц) Захтјеви за потврду подносе се у року од седам дана од дана кад је побијана одлука заведена. У случају да се одлука изрекне усмено, молба се подноси у року од седам дана од дана изрицања усмене одлуке, осим:

(i) ако страна која оспорава одлуку није била присутна или заступана када је одлука била изречена, у којем случају рок почиње тећи од дана кад страна која оспорава одлуку буде обавијештена о усменој одлуци; или

(ii) ако је претресно вијеће назначило да ће услиједити писмена одлука, у којем случају ће рок почети да тече од дана кад је заведена писмена одлука.

Ако је потврда дата, дотична страна ће своју жалбу изнијети пред Жалбено вијеће у року од седам дана од датума завођења одлуке којом је дата потврда.

Седмо поглавље: Конференције

Правило 73 бис Претпретресна конференција

(А) Прије почетка суђења претресно вијеће ће одржати претпретресну конференцију.

(Б) У свјетлу списка који је претпретресни судија подастро претресном вијећу у складу с правилом 65 *тер* (Л)(и), претресно вијеће може позвати тужиоца да скрати процијењено вријеме главног испитивања за неке свједоке.

(Ц) У свјетлу списка који је претпретресни судија подастро претресном вијећу у складу с правилом 65 *тер* (Л)(и), претресно вијеће ће, након што саслуша тужиоца, одредити:

(i) број свједока који тужилац може позвати;

(ii) вријеме које ће тужилац имати на располагању за извођење доказа.

(Д) Након што саслуша тужиоца, Претресно вијеће може одредити број мјеста злочина односно инцидента обухваћених једном или више оптужби за које тужилац може извести доказе, а за које се, с обзиром на све релевантне околности, укључујући кривична дјела за која се терети у оптужници, њихову класификацију и карактер, мјеста гдје се тврди да су почињена, те размјер и жртве тих кривичних дјела, може разумно сматрати да чине репрезентативни узорак кривичних дјела за која се терети.

(Е) Након почетка суђења, тужилац може поднијети захтјев за измјену одлуке о броју мјеста злочина односно инцидента за које се могу извести докази или одлуке о броју свједока који се могу позвати, или пак захтјев да му се одобри додатно вријеме за извођење доказа. Претресно вијеће може одобрити захтјев тужиоца ако је освједочено да је он у интересу правде.

Правило 73 *тер* Конференција прије извођења доказа одбране

(А) Прије почетка извођења доказа одбране претресно вијеће може одржати конференцију.

(Б) У свјетлу списа који је претпретресни судија поднио претресном вијећу у складу с правилом 65 *тер* (Л)(и), претресно вијеће може позвати одбрану да скрати процијењено вријеме главног испитивања за неке свједоке.

(Ц) У свјетлу списа који је претпретресни судија поднио претресном вијећу у складу с правилом 65 *тер* (Л)(и), претресно вијеће ће, након што је саслушало одбрану, одредити број свједока које одбрана може позвати.

(Д) Након почетка извођења својих доказа одбрана може, уколико сматра да је то у интересу правде, поднијети захтјев да се поново прихвати првобитни списак свједока или да се промијени одлука о томе који ће свједоци бити позвани.

(Е) Након што је саслушало одбрану, претресно вијеће одређује вријеме које ће одбрана имати на располагању за извођење доказа.

(Ф) За вријеме суђења претресно вијеће може одобрити захтјев одбране за додатно вријеме за извођење доказа ако је то у интересу правде.

Шести дио ПОСТУПАК ПРЕД ПРЕТРЕСНИМ ВИЈЕЋИМА

Прво поглавље: Опште одредбе

Правило 74 Амицус Цуриае

Уколико то сматра пожељним за правилно пресуђивање о предмету, претресно вијеће може да позове или да одобри држави, организацији или особи да приступи претресном вијећу и изнесе ставове о било којем питању које одреди претресно вијеће.

Правило 74 бис Љекарски преглед оптуженог

Претресно вијеће може, *проприо моту* или на захтјев једне од страна, наложити да се обави љекарски, психијатријски или психолошки преглед оптуженог. Секретар ће у том случају, ако претресно вијеће не наложи другачије, тај задатак повјерити једном или више стручњака чија се имена налазе на попису који је саставио Секретаријат, а одобрио Колегиј.

Правило 75 Мјере за заштиту жртава и свједока

(А) Судија или претресно вијеће могу, *проприо моту* или на захтјев било које од страна, жртве или свједока о којем се ради, или Службе за жртве и свједоке,

налогом одредити одговарајуће мјере за приватност и заштиту жртава и свједока, под условом да оне нису у супротности с правима оптуженог.

(Б) Вијеће може одржати сједницу *ин камера* како би утврдило да ли ће одредити:

(i) мјере којима се спречава да се јавности или медијима открију идентитет или мјесто боравка жртве или свједока, или особа које су у родбинској или другој вези са жртвом или свједоком, и то на сљедећи начин:

(а) брисањем из јавних списа Међународног суда имена и података помоћу којих се може утврдити идентитет;

(б) неоткривањем јавности било којег списка који указује на идентитет жртве;

(ц) свједочењем путем уређаја за изобличење слике или звука или путем интерне телевизије; и

(д) додјелом псеудонима;

(ii) одржавање затворених сједница у складу с правилом 79;

(iii) одговарајуће мјере којима се омогућује свједочење осјетљивих жртава и свједока, попут једносмјерне интерне телевизије.

(Ц) Служба за жртве и свједоке осигураће да свједок прије свједочења буде обавијештен да његов исказ и његов идентитет могу бити откривени касније у другом предмету, у складу са правилом 75 (Ф).

(Д) Претресно вијеће, кад год је то потребно, надзире начин испитивања како би се избјегло свако малтретирање или застрашивање.

(Е) Приликом издавања налога из става (А), судија или вијеће ће, ако је то примјерено, у њему навести да ли се транскрипт свједочења свједока за којег су одређене заштитне мјере може дати и користити у другим поступцима пред Међународним судом.

(Ф) Кад су у неком поступку пред Међународним судом (у даљњем тексту: први поступак) за неку жртву или свједока одређене заштитне мјере, те заштитне мјере:

(i) остају на снази *мутатис мутандис* у сваком другом поступку пред Међународним судом (даље у тексту: други поступак) док год не буду укинуте, измијењене или појачане у складу са процедуром предвиђеном овим правилом; али

(ii) нису препрека тужиоцу да у другом поступку испуни све обавезе објелодањивања у складу с Правилником, уз услов да

тузилац одбрану којој се материјали објелодањују упозори на карактер заштитних мјера одређених у првом поступку.

(Г) Страна у другом поступку која жели да се заштитне мјере одређене у првом поступку пониште, измијене или појачају мора се обратити:

(i) вијећу које рјешава у првом поступку, без обзира на његов састав; или

(ii) ако у првом поступку више не рјешава ниједно вијеће, онда вијећу које рјешава у другом поступку.

(Х) Прије него што донесе одлуку по захтјеву из става (Г)(и), вијеће које рјешава у другом поступку мора прикупити све релевантне информације из првог поступка и савјетовати се са судијом који је одредио заштитне мјере у том поступку, ако је тај судија још увијек на Међународном суду.

(И) Захтјеве за укидање, измјену или појачање заштитних мјера одређених за неку жртву или свједока рјешава било вијеће којем је захтјев упућен било један од судија тог вијећа, при чему термин "вијеће" у овом правилу означава и "судију тог вијећа".

Правило 76

Свечана изјава усмених и писмених преводаца

Прије него што почне обављати своје дужности, усмени или писмени преводац свечано изјављује да ће то чинити вјерно, независно, непристрано и уз пуно поштовање своје обавезе чувања тајне.

Правило 77

Непоштовање Међународног суда

(А) Вршећи своју изворну власт, Међународни суд може прогласити кривим за непоштовање суда оне који свјесно и хотимично ометају спровођење правде, укључујући сваку особу

(i) која свједочи пред вијећем, а упорно одбија да одговори или не одговара на питање,

(ii) која објелодани информације које се односе на тај поступак, свјесно тиме кршећи налог вијећа,

(iii) која се без оправданог разлога оглуши на налог да се ступи пред вијеће или вијећу достави документе,

(iv) која пријети, застрашује, на било који начин нанесе штету свједоку или му понуди мито, или на други начин утиче на свједока који свједочи или је свједочио или ће свједочити у поступку пред вијећем, или на потенцијалног свједока; или

(в) која пријети, застрашује, понуди мито или на други начин настоји примијенити принуду на било коју особу, с намјером да ту особу спријечи у испуњавању њене обавезе проистекле из налога судије или вијећа.

(Б) Подстицање на извршење и покушај извршења било којег од дјела кажњивих по ставу (А) овог правила кажњиви су као непоштовање Међународног суда и повлаче исте казне.

(Ц) Кад вијеће има разлога за сумњу да би нека особа могла бити крива за непоштовање Суда, оно може:

(i) упутити тужиоца да истражи ствар у сврху припреме и подизања оптужнице за непоштовање суда;

(ii) када код тужиоца, по мишљењу вијећа, постоји сукоб интереса у вези са предметним понашањем, упутити секретара да именује *амицум цуриае* да истражи ствар и извијести вијеће да ли постоји довољан основ за покретање поступка због непоштовања суда; или

(iii) свмо започети поступак.

(Д) Ако вијеће сматра да постоји довољан основ за поступак због непоштовања суда против неке особе, вијеће може:

(i) у околностима описаним у ставу (Ц) (и), упутити тужиоца да предузме кривично гоњење у тој ствари; или

(ii) у околностима описаним у ставу (Ц) (ии) или (иии), издати налог *ин лоцо* оптужнице и затим било упутити *амицум цуриае* да предузме кривично гоњење било свмо предузети кривично гоњење у тој ствари.

(Е) Правила о поступку и доказима од четвртог до осмог дијела примјењују се *мутатис мутандис* на поступак по овом правилу.

(Ф) Свакој особи која је оптужена или окривљена за непоштовање суда биће додијељен бранилац у складу с правилом 45, ако испуњава критерије слабог имовинског стања које утврђује секретар.

(Г) Максимална казна која се може изрећи особи проглашеној кривом за непоштовање суда јесте казна затвора од највише седам година или новчана казна од највише ЕУР 100.000, или обоје.

(Х) Новчана казна се уплаћује секретару на посебан рачун.

(И) Ако бранилац буде проглашен кривим за непоштовање суда по овом правилу, вијеће које је тако пресудило може такође одлучити да тај бранилац више не испуњава услове да заступа осумњичене или оптужене пред

Међународним судом или да такво понашање представља недолично понашање браниоца из правила 46, или обоје.

(J) На сваку одлуку коју претресно вијеће донесе по овом правилу може се уложити жалба. Најава жалбе подноси се у року од петнаест дана од дана кад је заведена побијана одлука. У случају да је одлука изречена усмено, најава се подноси у року од петнаест дана од дана изрицања усмене одлуке, осим:

(i) ако страна која оспорава одлуку није била присутна или заступана када је одлука изречена, у којем случају рок почиње тећи од дана кад страна која оспорава одлуку обавијештена о усменој одлуци; или

(ii) ако је претресно вијеће назначило да ће услиједити писмена одлука, у којем случају рок почиње тећи од дана када је заведена писмена одлука.

(K) Ако одлуку по овом правилу донесе Жалбено вијеће у функцији првостепене инстанце на ту се одлуку може уложити писмена жалба предсједнику у року од петнаест дана од дана кад је заведена побијана одлука. О жалби ће рјешавати пет судија које именује предсједник. У случају да је побијана одлука изречена усмено, жалба се подноси у року од петнаест дана од дана изрицања усмене одлуке, осим:

(i) ако страна која оспорава одлуку није била присутна или заступана кад је одлука изречена, у којем случају рок почиње тећи од дана кад страна која је оспорава буде обавијештена о усменој одлуци; или

(ii) ако је Жалбено вијеће назначило да ће услиједити писмена одлука, у којем случају рок почиње тећи од дана када је заведена писмена одлука.

Правило 77 бис **Плаћање новчаних казни**

(A) Изричући новчане казне из правила 77 или правила 91, вијеће одређује рок плаћања.

(B) Ако новчана казна изречена по правилу 77 или 91 није уплаћена у назначеном року, вијеће које је изрекло новчану казну може издати налог којим се од особе којој је изречена новчана казна тражи да ступи пред Међународни суд или му писмено образложи зашто казна није уплаћена.

(C) Након што је особи којој је изречена новчана казна пружена прилика да се изјасни, вијеће може донијети одлуку о предузимању одговарајућих мјера, укључујући:

(i) продужење рока за уплату новчане казне;

(ii) налог да се новчана казна плати у ратама;

(iii) након савјетовања са секретаром, налог да се дуговани износ одбије од евентуалне неисплаћене накнаде коју Међународни суд дугује тој особи у случају да је та особа заступник одбране којег је ангажовао Међународни суд на основу Упутства о додјели браниоца;

(iv) претварање цијеле или дијела новчане казне у затворску казну у трајању од највише дванаест мјесеци.

(Д) Поред одлуке из става (Ц), вијеће може особу прогласити кривом за непоштивање Међународног суда и изрећи нову казну примјењујући правило 77(Г) ако је та особа могла платити новчану казну у траженом року, а намјерно то није учинила. Та казна за непоштовање Међународног суда прибрана се првобитно изреченој новчаној казни.

(Е) По потреби, вијеће може издати налог за хапшење да би се осигурало присуство особе ако она не приступи или не одговори писменим образложењем по налогу из става (Б). Држава или власти којима је упућен тај налог за хапшење морају, у складу са чланом 29 Статута, поступити одмах и уз дужну ревност да би се осигурало уредно и ефикасно извршење налога. Ако се по овом ставу изда налог за хапшење, примјењују се, *мутатис мутандис*, одредбе правила 45, 57, 58, 59, 59**бис** и 60. Након довођења дотичне особе на Међународни суд примјењују се, *мутатис мутандис*, одредбе правила 64, 65 и 99.

(Ф) Ако се на основу овог правила изрекне казна затвора, или је новчана казна претворена у затворску казну, примјењују се, *мутатис мутандис*, одредбе правила 102, 103 и 104 и Деветог дијела.

(Г) На свако проглашење кривим за непоштовање суда и сваку казну изречену на основу овог правила може се изјавити жалба предвиђена правилом 77(Ј).

Правило 78 Јавне сједнице

Сви поступци пред претресним вијећем, осим самог вијећања судија, отворени су за јавност, уколико није другачије предвиђено.

Правило 79 Затворене сједнице

(А) Претресно вијеће може издати налог да новинари и јавност не присуствују цијелом или дијелу поступка из разлога:

(i) јавног реда или морала;

(ii) сигурности, заштите или необјелодањивања идентитета жртве или свједока у складу с правилом 75;

(iii) заштите интереса правде.

(Б) Претресно вијеће ће јавно обзнанити разлоге свог налога.

Правило 80 Надзор над одвијањем поступка

(А) Претресно вијеће може удаљити неку особу из суднице да би заштитило право оптуженог на правично и јавно суђење, или да би сачувало достојанство и дигнитет поступка.

(Б) Претресно вијеће може наложити да се оптужени удаљи из суднице и да се поступак настави у његовој одсутности, уколико он, и након упозорења да би могао бити удаљен из суднице, устраје у ометању поступка.

Правило 81 Записник о поступку и доказима

(А) Секретар се брине о томе да се води и чува потпун и тачан записник цијелог поступка, укључујући звучне записе, транскрипте и, кад претресно вијеће то сматра потребним, видео снимке.

(Б) Претресно вијеће може, након што је с дужном пажњом размотрило сва питања која се односе на заштиту свједока, наложити објелодањивање цијелог или дијела записника поступка са затворених претреса када разлози због којих је било наложено необјелодањивање престану постојати.

(Ц) Секретар ће држати и чувати све материјалне доказе предочене током поступка, с тим да вијеће може у било којем тренутку издати упуту за рад или налог у вези са контролом над или располагањем материјалним доказима предоченим током поступка пред тим Вијећем.

(Д) Фотографисање и видео или аудио снимање суђења, осим оног које врши Секретаријат, може бити дозвољено дискреционом одлуком претресног вијећа.

Друго поглавље: Главни претрес

Правило 82 Заједничка и одвојена суђења

(А) Приликом заједничких суђења, сваки оптужени ужива иста права као и да му се суди одвојено.

(Б) Претресно вијеће може издати налог да се особама заједнички оптуженим према правилу 48 суди одвојено ако то сматра потребним да би се избјегао сукоб интереса који може озбиљно да нанесе штету оптуженом, или да би се заштитили интереси правде.

Правило 83 Средства ограничавања слободе

Средства ограничавања слободе, попут лисица, користе се само по налогу секретара као мјера предострожности против бијега приликом трансфера или да би се оптужени спријечио да нанесе озљеде себи или другима или да би се спријечило наношење тешке материјалне штете. Средства ограничавања слободе биће уклоњена кад оптужени ступа пред вијеће или судију.

Правило 84 Уводна излагања

Прије него што тужилац почне с извођењем доказа, свака страна може одржати уводну ријеч. Одбрана, међутим, може одабрати да своју уводну ријеч одржи након што је тужилац завршио своје извођење доказа, а прије почетка извођења доказа одбране.

Правило 84 бис Изјава оптуженог

(А) Након уводних ријечи страна или, ако одбрана одлучи да одгоди своју уводну ријеч у складу с правилом 84, након евентуалне уводне ријечи тужиоца, оптужени може, уколико он то жели и претресно вијеће тако одлучи, дати изјаву под контролом претресног вијећа. Оптужени неће бити присиљен да дв свечану изјаву и неће бити испитиван о садржају свог исказа.

(Б) Претресно вијеће одлучује о евентуалној доказној вриједности такве изјаве.

Правило 85 Извођење доказа

(А) Свака страна има право да позива свједоке и изводи доказе. Осим ако Претресно вијеће у интересу правде не одреди другачије, докази се на суђењу изводе сљедећим редом:

(i) докази оптужбе;

(ii) докази одбране;

(iii) докази оптужбе којима се побијају наводи одбране (реплика);

(iv) докази одбране као одговор на побијање (дуплика);

(v) докази чије је извођење наложило претресно вијеће у складу с правилом 98;

(vi) све релевантне информације које могу помоћи претресном вијећу код одмјеравања одговарајуће казне ако оптужени буде проглашен кривим по једној или више тачака оптужнице.

(Б) Кад год се изводе докази, дозвољено је главно испитивање, унакрсно испитивање и додатно испитивање. Главно испитивање обавља страна која позива свједока, али судија може у сваком тренутку поставити питање свједоку.

(Ц) Оптужени може, ако то жели, свједочити у своју одбрану.

Правило 86 Завршна ријеч

(А) Након што су изведени сви докази, тужилац може изнијети своју завршну ријеч; без обзира на то да ли тужилац износи своју завршну ријеч или не, одбрана може изнијети своју завршну ријеч. Тужилац може затим изнијети побијајуће аргументе на које одбрана може изнијети реплику.

(Б) Најкасније пет дана прије излагања завршне ријечи страна мора поднијети претресном вијећу завршни претресни поднесак.

(Ц) Стране у завршној ријечи морају обрадити и питања везана за изрицање казне.

Правило 87 Вијећање

(А) Кад су обје стране привеле крају своје извођење доказа, предсједавајући судија проглашава претрес затвореним, а претресно вијеће вијећа иза затворених врата. Оптужени се може прогласити кривим само кад се већина претресног вијећа увјерила да је кривица доказана ван сваке разумне сумње.

(Б) Претресно вијеће посебно гласа о свакој оптужби садржаној у оптужници. Ако се заједно суди двојци или више оптужених према правилу 48, за сваког оптуженог доноси се посебни закључак.

(Ц) Ако претресно вијеће прогласи оптуженог кривим по једној или више оптужби садржаних у оптужници, изрећи ће казну за сваку од оптужби по којој је оптужени проглашен кривим и навести да ли ће се казне издржавати консекутивно или упоредно, осим уколико не одлучи примијенити своју овласт да изрекне јединствену казну која одражава укупно кривично понашање оптуженог.

Правило 88 [брише се]

Правило 88 бис [брише се]

Треће поглавље: Правила о доказима

Правило 89 Опште одредбе

(А) Вијеће примјењује правила о доказима садржана у овом поглављу и није везано националним правилима о доказима.

(Б) У случајевима који нису предвиђени у овом поглављу, вијеће примјењује правила о доказима која највише иду у прилог правичном одлучивању о ствари која се налази пред вијећем и која су у духу Статута и општих правних начела.

(Ц) Вијеће може прихватити било који релевантан доказ за који сматра да има доказну вриједност.

(Д) Вијеће може изузети доказ ако потреба да се осигура правично суђење увелико надмашује његову доказну вриједност.

(Е) Вијеће може захтијевати потврду аутентичности доказног материјала прибављеног изван суда.

(Ф) Вијеће свједочење свједока може примити усмено или, кад то допуштају интереси правде, у писменом облику.

Правило 90 Свједочење свједока

(А) Сваки свједок ће прије давања исказа дати сљедећу свечану изјаву:
"Свечано изјављујем да ћу говорити истину, цијелу истину и ништа друго осим истине."

(Б) Дјетету које према мишљењу вијећа не разумије природу свечане изјаве може се дозволити да свједочи без те формалности, ако вијеће сматра да је оно у довољној мјери способно да пренесе чињенице које су му познате и да разумије да је дужно говорити истину. Пресуда, међутим, не може бити заснована само на таквом свједочењу.

(Ц) Свједок који није вјештак и који још није свједочио не може бити присутан када други свједок даје исказ. Међутим, свједок који је чуо свједочење другог свједока неће само на основу тог разлога бити изузет од свједочења.

(Д) Без обзира на став (Ц), на основу налога вијећа, истражитељу задуженом за истрагу неке од страна неће бити онемогућено да буде позван као свједок зато што је био присутан у судници за вријеме поступка.

(Е) Свједок се може успротивити давању сваке изјаве која би га могла инкриминисати. Међутим, вијеће може приморати свједока да одговори на питање. Свједочење добијено оваквом принудом не може се употријебити као доказ у каснијем кривичном поступку против свједока за било које кривично дјело осим за давање лажног исказа.

(Ф) Претресно вијеће врши контролу над начином и редослиједом испитивања свједока и извођења доказа да би се

(i) испитивање и извођење доказа учинило ефикасним за утврђивање истине; и

(ii) избјегло непотребно трошење времена.

(Г) Претресно вијеће може одбити да саслуша свједока чије се име не налази на списку свједока састављеном на основу правила 73 бис (Ц) и 73 тер (Ц).

(Х) (i) Унакрсно испитивање мора се ограничити на предмет главног испитивања и питања која се тичу вјеродостојности свједока те, у случају да свједок може дати исказ релевантан за наводе стране која га унакрсно испитује, на предмет тих навода.

(ii) Приликом унакрсног испитивања свједока који може дати исказ релевантан за наводе стране која га унакрсно испитује, правни заступник мора таквом свједоку изнијети природу навода стране коју заступа а која је у контрадикцији са свједочењем тог свједока.

(iii) Претресно вијеће може по свом нахођењу допустити испитивање о додатним стварима.

Правило 90 бис Довођење свједока лишеног слободе

(А) Свака особа лишена слободе чије је лично присуство у својству свједока затражио Суд привремено ће бити пребачена у притворску јединицу Суда, под условом да та особа буде враћена у року који одређује Суд.

(Б) Налог за довођење издаје стални судија или претресно вијеће тек пошто утврди да су испуњени сљедећи услови:

(i) присуство свједока лишеног слободе није потребно за било који кривични поступак који је у току на територији државе од које се тражи трансфер за вријеме док је он потребан Суду;

(ii) трансфер свједока не продужава период лишавања слободе који је предвидјела држава од које се тражи трансфер.

(Ц) Секретар преноси налог за довођење националним властима државе на чијој територији, или под чијом се надлежношћу или контролом, налази свједок лишен слободе. Трансфер организују дотичне националне власти у сарадњи са земљом-домаћином и секретаром.

(Д) Секретар се брине за уредно спровођење трансфера, укључујући и надзор над свједоком у притворској јединици Суда; секретар мора бити у току са свим промјенама до којих може доћи у вези са условима притвора које је прописала земља од које се тражи трансфер и који би могли утицати на дужину задржавања свједока у притворској јединици, те мора о томе што је прије могуће обавијестити надлежног судију или вијеће.

(Е) Након истека рока који је Суд одредио за привремени трансфер, свједок лишен слободе биће предат властима државе од које се тражи трансфер, осим уколико та држава унутар тог рока није доставила налог за ослобађање свједока који одмах ступа на снагу.

(Ф) Ако након истека рока који је одредио Суд присутност свједока лишеног слободe и даље буде потребна, стални судија или вијеће може продужити тај рок под истим оним условима наведеним у ставу (Б).

Правило 91

Давање лажног исказа након давања свечане изјаве

(А) Вијеће може, *проприо моту* или на захтјев једне од страна, упозорити свједока на дужност да говори истину и посљедице које могу наступити ако то не учини.

(Б) Ако има чврсте разлоге да вјерује да је свједок свјесно и намјерно дао лажан исказ, вијеће може

(i) упутити тужиоца да истражи случај у сврху припреме и подизања оптужнице за давање лажног исказа; или

(ii) када код тужиоца, по мишљењу вијећа, постоји сукоб интереса у вези са предметним понашањем, упутити секретара да именује *амицум цуриае* да истражи случај и извијести вијеће да ли постоји довољно основа за покретање поступка за давање лажног исказа.

(Ц) Ако вијеће сматра да постоји довољно основа за поступак због давања лажног исказа против неке особе, вијеће може:

(i) у околностима описаним у ставу (Б)(и), упутити тужиоца да предузме кривично гоњење у тој ствари; или

(ii) у околностима описаним у ставу (Б)(ии), издати налог *ин лоцо* оптужнице и затим упутити *амицум цуриае* да предузме кривично гоњење.

(Д) Правила о поступку и доказима од Четвртог до Осмог дијела примјењују се, *мутатис мутандис*, на поступак по овом правилу.

(Е) Свакој особи која је оптужена или окривљена за давање лажног исказа биће додијељен бранилац у складу с правилом 45, ако испуњава критерије слабог имовинског стања које утврђује секретар.

(Ф) Судија који је био члан претресног вијећа којем је свједок приступио не може судити на суђењу свједоку због давања лажног исказа.

(Г) Максимална казна за давање лажног исказа након давања свечане изјаве јесте новчана казна у износу од ЕУР 100.000 или казна затвора до седам година, или обоје. Све новчане казне се уплаћују секретару на посебан рачун поменут у правилу 77(Х).

(Х) Ставови од (Б) до (Е) примјењују се, *мутатис мутандис*, и на особу која је свјесно и намјерно изнијела лажне наводе у писменој изјави узетој у складу с правилом 92 *бис* за коју та особа зна или има разлога да зна да може бити употријебљена као доказ у поступку пред Међународним судом.

(И) На сваку одлуку коју претресно вијеће донесе по овом правилу може се уложити жалба. Најава жалбе подноси се у року од петнаест дана од дана кад је побијана одлука заведена. У случају да је одлука изречена усмено, молба се подноси у року од петнаест дана од дана изрицања усмене одлуке, осим:

- (i) ако страна која оспорава одлуку није била присутна или заступана кад је одлука изречена, у којем случају рок почиње тећи од дана кад страна која је оспорава буде обавијештена о усменој одлуци; или
- (ii) ако је претресно вијеће назначило да ће услиједити писмена одлука, у којем случају рок почиње тећи од дана када је заведена писмена одлука.

Правило 92 Признања

Сматраће се да је признање које је оптужени дао док га је тужилац испитивао, под условом да су строго поштовани захтјеви из правила 63, дато слободно и добровољно, осим уколико се не докаже супротно.

Правило 92 бис Доказивање чињеница на начин који није усмено свједочење

(А) Претресно вијеће може прихватити, дјелимично или у цијелости, доказе у облику писмене изјаве свједока умјесто усменог свједочења, кад се њима доказује нешто друго, а не дјела и понашање оптуженог за које се он терети у оптужници.

(i) Фактори који иду у прилог прихватању доказа у облику писмене изјаве укључују, али нису ограничени на околности у којима тај доказ:

- (а) има кумулативни карактер, јер ће о сличним чињеницама усмено свједочити, или су то већ учинили, други свједоци;
- (б) говори о релевантном историјском, политичком или војном контексту;
- (ц) садржи општу или статистичку анализу националне структуре становништва у мјестима на која се односи оптужница;
- (д) говори о утицају злочина на жртве;
- (е) говори о карактеру оптуженог; или
- (ф) говори о факторима које треба узети у обзир приликом одмјеравања казне.

(ii) Фактори који иду у прилог томе да се доказ у облику писмене изјаве не прихвати укључују питања да ли:

(а) општи интерес налаже да се свједочење дв усмено;

(б) страна која се противи може показати да је тај доказ због свог карактера и извора непоуздан, или да је штета коју може произвести већа од његове доказне вриједности; или

(ц) постоје други фактори због којих је примјерено присуствовање свједока ради унакрсног испитивања.

(Б) Писмена изјава у складу с овим правилом прихватљива је ако јој је приложена декларација особе која даје писмену изјаву у којој стоји да је садржај изјаве истинит и тачан по њеном најбољем знању и вјеровању, и

(i) декларацију је овјерила:

(а) особа овлаштена да овјери такву декларацију у складу са законима и прописаним поступком државе; или

(б) овлаштени службеник којег је секретар Међународног суда именовано за ту сврху; и

(ii) особа која је овјерила декларацију писмено је потврдила:

(а) да је давалац изјаве стварно особа именована у дотичној изјави;

(б) да је давалац изјаве потврдио да је садржај писмене изјаве, по његовом најбољем знању и вјеровању, истинит и тачан;

(ц) да је давалац изјаве обавијештен да се против њега може покренути поступак за давање лажног исказа у случају да садржај писмене изјаве није истинит; и

(д) дан и мјесто декларације.

Декларација мора бити придодана писменој изјави предатој претресном вијећу.

(Ц) Писмена изјава која није у облику прописаном ставом (Б) може ипак бити прихватљива уколико ју је дала особа која је у међувремену умрла, или особа којој се више не може уз сву дужну ревност ући у траг, или особа која због тјелесног или душевног стања не може свједочити усмено, ако се претресно вијеће:

(i) у то увјери оцјењивањем вјероватноће; и

(ii) на основу околности у којим је изјава дана и забиљежена закључи да постоје задовољавајуће индиције њене поузданости.

(Д) Вијеће може уврстити у спис транскрипт исказа које је свједок дао у поступку пред Међународним судом којим се доказује нешто друго, а не дјела и понашање оптуженог.

(Е) Осим ако се на основу правила 127 или неким налогом не одреди другачије, страна која жели уврстити писмену изјаву или транскрипт о томе мора обавијестити супротну страну најмање четрнаест дана раније, а супротна страна се томе може успротивити у року од седам дана. Претресно вијеће ће, након што саслуша стране, одлучити да ли ће, у цијелости или дјелимично, прихватити изјаву или транскрипт, и да ли ће тражити присуство свједока ради унакрсног испитивања.

Правило 93 **Докази о досљедном начину понашања**

(А) Докази о досљедном начину понашања релевантном за тешка кршења међународног хуманитарног права обухваћена Статутом могу бити прихваћени у интересу правде.

(Б) Тужилац ће у складу с правилом 66 одбрани објелоданити радње које указују на такав начин понашања.

Правило 94 **Формално примање на знање**

(А) Претресно вијеће неће тражити доказивање општепознатих чињеница него ће их формално примити на знање.

(Б) На захтјев једне од страна или *проприо моту* претресно вијеће може, након што је саслушало стране, одлучити да формално прими на знање чињенице о којима је пресуђено или писмени доказни материјал из других поступака пред Међународним судом који се односе на питања од важности за текуће суђење.

Правило 94 бис **Свједочење судских вјештака**

(А) Потпуна изјава сваког вјештака којег позива страна у поступку објелодањује се унутар рока који постави претресно вијеће или претпретресни судија.

(Б) У року од тридесет дана од објелодањивања изјаве вјештака, или у року који одреди претресно вијеће или претпретресни судија, супротна страна ће доставити службену обавијест о томе да ли :

(i) прихвата изјаву вјештака; или

(ii) вјештака жели унакрсно испитати; и

(iii) да ли оспорава квалификованост свједока као вјештака или релевантност цијелог извјештаја или неког његовог дијела, наводећи које дијелове извјештаја оспорава.

(Ц) Ако супротна страна прихвати изјаву вјештака, ту изјаву претресно вијеће може уврстити у доказни материјал, а да се свједок не позове да лично свједочи.

Правило 94 *тер* [брише се]

Правило 95 Изузимање одређених доказа

Докази прибављени методама које бацају озбиљну сумњу на њихову вјеродостојност, или је њихово прихватање у супротности с интегритетом поступка или би га озбиљно нарушило, нису прихватљиви.

Правило 96 Докази у случајевима сексуалног деликта

У случајевима сексуалног деликта:

- (i) неће се тражити додатно поткрепљивање свједочења жртве;
- (ii) пристанак се не може употријебити као одбрана ако је жртва
 - (а) била изложена насиљу, присили, лишавању слободе или психичком притиску, или јој се истим пријетило, или је имала разлога да се боји истог, или
 - (б) разумно вјеровала да би, ако се она не повинује, неко други могао бити томе изложен, или би му се могло пријетити или га застрашивати;
- (iii) прије него што се прихвате докази о пристанку жртве, оптужени мора увјерити претресно вијеће *ин камера* да су ти докази релевантни и вјеродостојни;
- (iv) раније сексуално понашање жртве не прихвата се као доказ у поступку.

Правило 97 Привилеговани однос између адвоката и клијента

Сва комуникација између адвоката и клијента се сматра привилегованом и зато није подложна објелодањивању на суђењу, осим у сљедећим случајевима:

- (i) ако клијент пристане на такво објелодањивање;

(ii) ако је клијент добровољно објелоданио садржај комуникације трећој особи и та трећа особа онда свједочи о том објелодањивању.

Правило 98 **Право вијећа да наложи извођење додатних доказа**

Претресно вијеће може издати налог било којој од страна да изведе додатне доказе. Оно може *проприо моту* позвати свједоке и наложити да они буду присутни.

Четврто поглавље: Пресуда

Правило 98 бис **Приједлог за доношење ослобађајуће пресуде**

(А) Оптужени може поднијети приједлог за доношење ослобађајуће пресуде за једно или више кривичних дјела за која се терети у оптужници у року од седам дана од завршетка извођења доказа оптужбе, али у сваком случају прије почетка извођења доказа одбране предвиђеног правилом 85 (А)(ii).

(Б) Претресно вијеће ће донијети ослобађајућу пресуду на приједлог оптуженог или *проприо моту* ако закључи да нема довољно доказа да би га осудило по тој оптужби односно оптужбама.

Правило 98 тер **Пресуда**

(А) Пресуда се изриче јавно, на дан о којем су стране и заступници претходно обавијештени и имају право да буду присутни, узевши у обзир одредбе правила 102 (Б).

(Б) Уколико претресно вијеће оптуженог прогласи кривим за неко кривично дјело, и из доказа закључи да је с тим злочиним било повезано противзаконито одузимање имовине од стране оптуженог, оно ће о томе у својој пресуди донијети посебан закључак. Претресно вијеће може наложити реституцију предвиђену правилом 105.

(Ц) Пресуда се доноси већином гласова судија. Пресуду прати или јој што је могуће прије слиједи писмено образложење којем се могу додати издвојена или супротна мишљења.

(Д) Један примјерак пресуде и мишљења судија уручиће се што је прије могуће оптуженом, уколико је у притвору, и то на језику који разумије. Примјерци пресуде и мишљења на том језику и на језику на којем су донесени такође ће се уручити заступнику оптуженог што је прије могуће.

Правило 99 **Статус ослобођене особе**

(А) Уколико став (Б) не предвиђа другачије, у случају доношења ослобађајуће пресуде или усвајања приговора на надлежност, оптужени ће одмах бити пуштени на слободу.

(Б) Ако приликом изрицања пресуде тужилац на јавном претресу обавијести претресно вијеће да намјерава поднијети најаву жалбе у складу с правилом 108, претресно вијеће може, на захтјев тужиоца и након што је саслушало стране, по свом нахођењу издати налог за настављање притвора оптуженог док се не пресуди о жалби.

Пето поглавље: Казне

Правило 100

Поступак за одмјеравање казне приликом потврдног изјашњавања о кривици

(А) Ако претресно вијеће оптуженог прогласи кривим након потврдног изјашњавања о кривици, тужилац и одбрана могу подастријети све релевантне информације које могу помоћи претресном вијећу приликом одмјеравања одговарајуће казне.

(Б) Пресуда се изриче јавно и у присуству осуђеног, осим ако правилом 102(Б) није предвиђено другачије.

Правило 101

Казне

(А) Особа проглашена кривом може бити осуђена на казну затвора, укључујући и доживотну казну затвора.

(Б) Приликом одређивања казне претресно вијеће узима у обзир факторе споменуте у члану 24(2) Статута, као и факторе као што су:

(i) све отежавајуће околности;

(ii) све олакшавајуће околности, укључујући и значајну сарадњу осуђеног с тужиоцем прије или после изрицања пресуде;

(iii) општа пракса изрицања затворских казни на судовима бивше Југославије;

(iv) колико је осуђени издржао од било које казне коју је суд било које државе изрекао за исто дјело, као што је споменуто у члану 10(3) Статута.

(Ц) Осуђеном ће се урачунати евентуално вријеме које је провео у притвору чекајући на предају Међународном суду или чекајући на суђење или жалбени поступак.

Правило 102

Статус осуђене особе

(А) Казна почиње да тече од дана кад је проглашена. Међутим, чим се преда најавна жалба, извршење пресуде се од тог тренутка одгађа док се не донесе одлука по жалби, а осуђени у међувремену остаје у притвору у складу с правилом 64.

(Б) Ако је на основу раније одлуке претресног вијећа осуђени био пуштен на слободу, или се из било којег другог разлога налази на слободи и није присутан приликом изрицања пресуде, претресно вијеће ће издати налог за његово хапшење. Приликом хапшења биће обавијештен о пресуди и казни и услиједиће поступак предвиђен правилом 103.

Правило 103 **Мјесто издржавања казне**

(А) Казна се издржава у држави коју одреди предсједник Суда с пописа држава које су показале спремност да прихвате осуђене особе.

(Б) Трансфер осуђеног у ту државу проводи се што је могуће прије након истека рока за жалбу.

(Ц) Све док се не приведе крају организовање трансфера у државу гдје ће издржавати казну, осуђени остаје у притвору Међународног суда.

Правило 104 **Надзор над издржавањем казне**

Све казне затвора надзире Суд или тијело које он одреди.

Правило 105 **Реституција имовине**

(А) Након изрицања осуђујуће пресуде која садржи и специфични налаз предвиђен ставом 98 *тер*(Б), претресно вијеће мора на захтјев тужиоца, или може *проприо моту*, одржати посебан претрес да би донијело одлуку о питању реституције имовине или имовинске користи од ње, а у међувремену може наложити спровођење привремених мјера за очување и заштиту те имовине или имовинске користи које сматра одговарајућим.

(Б) Ова одлука може се проширити и на имовину или имовинску корист чак и ако се она налази у рукама трећих особа које иначе нису повезане са злочиним за који је осуђени проглашен кривим.

(Ц) Такве треће особе биће позване пред претресно вијеће и имаће прилику да докажу да имају право на имовину или имовинску корист.

(Д) У случају да је претресно вијеће у стању да утврди правог власника на основу процјене вјероватноће, наложиће реституцију или имовине или имовинске користи или издати неки други налог који сматра примјереним.

(Е) У случају да претресно вијеће није у стању да утврди власништво, обавијестиће надлежне националне власти и затражиће од њих да то утврде.

(Ф) Након што прими обавјештење од националних власти да је дошло до утврђивања власништва, претресно вијеће ће наложити реституцију или имовине или имовинске користи или издати неки други налог који сматра примјереним.

(Г) Секретар просљеђује надлежним националним властима све судске позиве, налоге и захтјеве које претресно вијеће изда у складу са ставовима (Ц), (Д), (Е) и (Ф).

Правило 106 Накнада штете жртвама

(А) Надлежним властима држава којих се то тиче секретар просљеђује пресуду која оптуженог проглашава кривим за кривично дјело којим је жртви нанесена штета.

(Б) Жртва или особе које путем жртве потражују надокнаду могу у складу с релевантним националним законима пред националним судом или другим надлежним тијелом покренути поступак за накнаду штете.

(Ц) У сврху захтјева постављеног према ставу (Б), пресуда Суда је коначна и обавезујућа у односу на кривичну одговорност осуђеног за ту штету.

Седми дио ЖАЛБЕНИ ПОСТУПАК Правило 107 Општа одредба

Правила о поступку и доказима којима се регулише поступак пред претресним вијећима примјењују се *мутатис мутандис* и на поступак пред Жалбеним вијећем.

Правило 108 Најава жалбе

Страна која жели да уложи жалбу на пресуду мора у року од тридесет дана од дана изрицања пресуде поднијети најаву жалбе у којој ће навести жалбене основе. Жалилац такође треба навести налог, одлуку или рјешење које оспорава, као и тачан датум завођења односно страницу транскрипта, те суштину грешака за које тврди да су учињене и правни лијек који тражи. Жалбено вијеће може, ако му се поднеском покаже ваљани разлог, одобрити измјену жалбених основа.

Правило 108 бис Захтјев државе за преиспитивање

(А) Држава на коју директно утиче интерлокуторна одлука претресног вијећа може у року од петнаест дана од дана доношења одлуке поднијети захтјев за њено преиспитивање од стране Жалбеног вијећа уколико се та одлука бави питањима од општег значаја која се односе на овласти Суда.

(Б) Жалбено вијеће мора саслушати страну на чији је захтјев претресно вијеће издало побијану одлуку. Друга страна може бити саслушана ако Жалбено вијеће сматра да је то у интересу правде.

(Ц) Жалбено вијеће може у било којем тренутку суспендовати извршење побијане одлуке.

(Д) Правило 116 *бис* примјењује се *мутатис мутандис*.

Правило 109 Жалбени спис

Жалбени спис се састоји од списка првостепеног поступка овјереног од стране секретара.

Правило 110 Копије списка

Секретар ће припремити довољан број копија жалбеног списка за потребе судија Жалбеног вијећа и страна.

Правило 111 Жалбени поднесак

Жалбени поднесак у којем се износе сви аргументи и правни извори мора се доставити у року од седамдесетпет дана од подношења најаве жалбе из правила 108.

Правило 112 Поднесак респондента

Поднесак респондента с аргументима и правним изворима мора се доставити у року од четрдесет дана од подношења жалбеног поднеска.

Правило 113 Реплика на поднесак респондента

Жалилац може да поднесе реплику на поднесак респондента у року од петнаест дана од пријема поднеска респондента.

Правило 114 Датум претреса

Након истека рокова за доставу поднесака предвиђених правилима 111, 112 и 113, Жалбено вијеће заказује датум претреса, о чему секретар обавјештава стране.

Правило 115 Додатни докази

(А) Страна може поднеском затражити да пред Жалбеним вијећем изведе додатне доказе. У том поднеску ваља тачно навести на који се чињенични закључак претресног вијећа додатни докази односе, те се он мора уручити другој страни и доставити секретару најкасније 75 дана од датума пресуде, осим ако се покаже ваљан разлог за продужење тог рока. Свака страна које се захтјев тиче може у склопу реплике изводити доказе.

(Б) Ако Жалбено вијеће констатује да додатни докази нису били доступни у вријеме суђења, те да су релевантни и поуздани, донијеће суд о томе да ли су они могли бити одлучујући фактор за доношење одлуке у првостепеном поступку. Ако су то могли бити, Жалбено вијеће ће размотрити те додатне доказе, као и доказе изведене у склопу поступка побијања, ако је таквих било, заједно са доказима који су већ у спису, и донијети коначну пресуду у складу са правилом 117.

(Ц) Жалбено вијеће може о захтјеву пресудити прије или током жалбеног претреса. При том може, али не мора саслушати стране.

(Д) Ако у жалбеном поступку учествује више жалилаца, додатни докази који су уврштени на захтјев једног од њих узете се у обзир, ако су релевантни, и у разматрању предмета других жалилаца.

Правило 116 **[брише се]**

Правило 116 бис **Убрзани жалбени поступак**

(А) Жалба на основу правила 72 или правила 73, или жалба на одлуку донесену на основу правила 54 *бис*, правила 65, правила 77 или правила 91, разматра се убрзано на основу записника претресног вијећа. Такве жалбе могу се ријешити у потпуности на основу писмених поднесака.

(Б) На овакве жалбене поступке не примјењују се правила од 109 до 114.

(Ц) Након савјетовања са члановима Жалбеног вијећа, предсједник може одлучити да се не примјењује правило 117(Д).

Правило 117 **Пресуда по жалби**

(А) Жалбено вијеће изриче пресуду на основу жалбеног списка и додатних доказа који су пред њим изведени.

(Б) Пресуда се доноси већином гласова судија. Пресуду прати или јој што је могуће прије слиједи писмено образложење којем се могу придодати издвојена или различита мишљења.

(Ц) Жалбено вијеће може под одговарајућим околностима наложити да се оптуженом поновно суди у складу с правом.

(Д) Пресуда се изриче јавно, на дан о којем су стране и заступници претходно обавијештени и имају право да буду присутни.

Правило 118 **Статус оптуженог након жалбеног поступка**

(А) Казна коју изрекне Жалбено вијеће извршава се одмах.

(Б) У случају да оптужени није присутан кад треба да се изрекне пресуда, било да је био ослобођен по свим тачкама оптужнице или као резултат налога издатог у складу с правилом 65 или из било којег другог разлога, Жалбено вијеће може изрећи своју пресуду и у одсуству оптуженог те ће, ако не изрекне ослобађајућу пресуду, наложити његово хапшење или предају Суду.

Осми дио **ПОСТУПАК ПРЕИСПИТИВАЊА**

Правило 119 **Захтјев за ревизију**

(А) У случају да се открије нова чињеница која није била позната страни која подноси захтјев у вријеме поступка пред претресним вијећем или Жалбеним вијећем, и која ни уз дужну ревност није могла бити откривена, одбрана или, унутар рока од годину дана након изрицања правомоћне пресуде, тужилац, могу том вијећу поднијети захтјев за преиспитивање пресуде. Ако у тренутку подношења захтјева за ревизију неки од судија из првог састава вијећа нису више судије Међународног суда, предсједник ће на њихово мјесто именовати другог судију или судије.

(Б) Одговор на захтјев за ревизију подноси се у року од четрдесет дана од подношења захтјева.

(Ц) Реплика се подноси у року од петнаест дана од подношења одговора.

Правило 120 **Прелиминарни преглед**

Ако се већина судија вијећа конституисаног по правилу 119 слаже да је нова чињеница, да је била доказана, могла бити одлучујући фактор приликом доношења одлуке, вијеће ће преиспитати пресуду и, након што саслуша стране, изрећи нову пресуду.

Правило 121 **Жалбе**

На пресуду претресног вијећа о преиспитивању може се уложити жалба у складу с одредбама Седмог дијела.

Правило 122
Враћање предмета пред претресно вијеће

Ако се пресуда која треба да се преиспита налази у жалбеном поступку у вријеме кад је поднесен захтјев за преиспитивање, Жалбено вијеће може вратити предмет претресном вијећу како би оно одлучило о том захтјеву.

Девети дио
ПОМИЛОВАЊЕ И УБЛАЖАВАЊЕ КАЗНЕ

Правило 123
Обавјештење држава

Ако према законима државе у којој осуђени издржава казну затвора он има право на помиловање или ублажавање казне, та ће држава у складу са чланом 28 Статута о том праву обавијестити Суд.

Правило 124
Одлука предсједника

На основу овог обавјештења предсједник, посавјетовавши се са сталним судијама, одлучује да ли су помиловање или ублажавање казне примјерени.

Правило 125
Општи стандарди за помиловање или ублажавање казне

Приликом утврђивања да ли су помиловање или ублажавање казне примјерени, предсједник између осталог узима у обзир тежину кривичног дјела или кривичних дјела за које је затвореник осуђен, поступак према затвореницима у сличној ситуацији, у коликој мјери је затвореник показао да се рехабилитовао, као и сваку значајну сарадњу затвореника с тужиоцем.

Десети дио
ВРИЈЕМЕ

Правило 126
Опште одредбе

(А) Када је предвиђено да рок за предузимање неке радње прописан овим Правилником или који произлази из овог Правилника почиње тећи од неког догађаја, тај рок почиње тећи од датума тог догађаја.

(Б) Ако рок прописан Правилником или одређен од стране вијећа истиче на дан кад Секретаријат не заприма документе, тај рок се продужује до првог слједећег дана кад Секретаријат заприма документе.

Правило 126 бис
Рок за подношење одговора на поднеске

Осим уколико вијеће генерално или у конкретном случају не наложи другачије, евентуални одговор на поднесак једне од страна мора се поднијети унутар четрнаест дана од дана кад је поднесак заведен. Евентуална реплика на одговор мора се поднијети унутар седам дана од дана кад је одговор заведен, уз допуштење одговарајућег вијећа.

Правило 127 Промјена рокова

(А) Осим као што је прописано ставом (Ц), претресно вијеће може након што су му поднеском изнесени довољни разлози

(i) продужити или скратити сваки рок прописан овим Правилником или који произлази из овог Правилника;

(ii) признати као ваљану сваку радњу подузету након истека тако прописаног рока под оним евентуалним условима који се сматрају праведним, и без обзира на то да ли је тај рок већ истекао.

(Б) Жалбено вијеће или трочлано жалбено вијеће могу, у вези са сваким кораком који мора да се подузме у вези са жалбом или молбом за дозволу за улагања жалбе, примијенити слична овлаштења додијељена ставом (А), и то на сличан начин и под истим условима који су тамо прописани.

(Ц) Ово правило се не примјењује на рокове прописане правилима 40 *бис* и 90 *бис*.